

Poština plačana v gotovini

VIGRED

ŽENSKI LIST

LETO 1931

11

Možki radi kritizirajo!

Da-li imate na sebi elegantno obleko, kako klobuk pristoja Vašemu obrazu, to vse mož opazi. Ne pozablajte pa, da se posebno zagleda v Vaše lice in da takoj opazi, ako ste utrujena in potrta. Možki so strogi opazovalci. Uporabljajte ELIDA CREME DE CHAQUE HEURE, pa boste izgledala vsak čas sveža in lepa. Ta krema daje koži nežni izgled alabastra, ki očaruje. Nimastna niti lepljiva. Ščiti polt pred vetrom in drugimi vremenskimi vplivi.

ELIDA CREME DE CHAQUE HEURE

J. P.:

Sv. Elizabeta in sodobna žena.*

(Ob 700-letnici njene smrti.)

Naša sveta Cerkev nam slika čas kot prostor. Kakor studenci zemljo, namakajo ta sveti prostor blagodejni vplivi svetniških življenj. Nekatere dobe nas še prav posebno navajajo k temu, da se znova poglobimo v njih življenje. Tako nam

to leto, ki so ga nazvali za leto stiske, uhaja pogled na eno izmed najljubeznivejših svetnic, na sveto Elizabeto, katere sedemstoletnico smrti obhajamo letos. Njena slika nam je ljuba. Ona blagoslavlja naša karitativna dela.

* Sv. Elizabeta se je rodila l. 1207. v Bratislavi. Njena mati — Gertruda — je bila hči vojvode Bertolda in se je poročila z ogrskim kraljem Andrejem II. Njena hči, naša svetnica, pa se je poročila s turingiškim deželnim knezom Ludvikom. Družila ju je prava zakonska ljubezen. Toda prišel je ukaz od cesarja, da mora iti Ludvik s svojimi knezi na križarsko vojno, odkoder se ni več vrnil. L. 1227. mu je mrzlica pretrgala nit življenja v mestu Brindissi. Ta novica je silno potrla Elizabeto. A to ni še bilo vse. Pregarjati jo je začel celo lastni svak, da bi se sam polastil

vlade. Bežati je morala. S svojimi tremi otroki se je potikala po raznih krajih, dokler ji niso križarji pridobili več pravic. Kljub silnim krivicam Elizabetina duša ni klonila, ker se je opirala na božjo pomoč in se popolnoma žrtvovala za najbednejše. Umrla je v 24. letu 19. novembra l. 1231. Štiri leta kasneje so jo že proglasili za svetnico.

Po katoliškem svetu nosijo njeno ime bolnišnice, hiralnice, otroški vrtci in otroška zavetišča. Zavenica je tudi mnogih župnij in njena ljuba podoba ni prav nič obledela skozi vrsto stoletij. To jubilejno leto pa nam predočuje svetnico še v prav posebni luči: kot voditeljico poslanstva današnje žene, ki jo je Bog določil 1. za nositeljico in prenoviteljico človeške družbe, 2. za neuklonljivo boriteljico priznanju človeka kot božja podoba in temu odgovarjajoč odnos do sočloveka, države in Boga in 3. za nesebično in vdano delavko za Kristusovo kraljestvo.

Ta trozvek je bil geslo njenega srca od prvega pa do zadnjega utripa.

Rojstvo in detinska leta male Elizabete prepleta legenda. Pripoveduje se, da se je ob njenem rojstvu povrnil mir v deželo, razrvano po vojnih vihrah, žitna polja so bogato obrodila in duše zveličanih so se zasvetile v posebnem siju.

Te podobe so simbol, s katerim ponazorujejo narodi vse objemajočo materinsko ljubezen te svetnice.

Kot mlado cvetoče drevo je cvetela tudi mlada Elizabeta v veliki ljubezni do Boga in bližnjega. In ljubezen ji je postala sladko breme njenega srca in njene duše. V zlato vezeni obleki gre mlada kraljčina skozi dvorane kraljevega gradu. Zlati krožniki so prijavljeni na bogato obloženih mizah za slavnostni obed. Pred dvorcem in ob poti v Eisenach pa stegujejo ubožci roke in jokaje prosijo kruha. Ta pretresljiva slika se vriva pred duševne oči mlade Elizabete in zasenči vse druge sijajne slike. — V deželo mladostnih sanj male kraljčine je padla senca tuje boli. Otroci smo enega Očeta. Elizabeta trpi ob težki usodi svojega bližnjega.

Elizabeta, zaročenka bogatega kneza se bliža cerkvi sv. Katarine v Eisenachu. Gre naproti beračem in pohablencem, ki sede na cerkvenih stopnicah. Ali je ne gleda Kristus skozi oči teh siromakov? — Zvonček naznanja povzdigovanje. Da, Kristus jo gleda. Elizabeta položi knežjo krono na tla in bridko joka zaradi žalostnih Kristusovih oči, radi zasramovane in zaničevane podobe Boga v ljudeh.

Pramati človeštva je pri rojstvu prvega od žene rojenega človeka rekla: »Dobila sem sina od Boga.« Od začetka pa do konca sveta se glasi ženin manifest: služba za neizpremenljivo, po božjem redu se razvijajoče življenje nasproti zgolj v tisoč oblikah se javljajoči snovnosti. Praljubezen napram pramoči. Po ženi se je v vseh stoletjih razvijalo človeško življenje. V njej je oblikoval Bog svoj zakon. Zato živi v njej skrb, da se tisočere oblike življenja ohranijo, ne pa uničujejo. To se pa zgodi, če oblikovalec pozabi, da izvira njegova stvariteljska moč od večnega, urejujočega Duha. V ženi, ki pripravi bivališče božjemu Duhu, živi tudi odpor, da bi onečastila človeka.

Ženi je človek otrok, oče, mati, brat, sestra. Elizabeta je ljubila dušo vsakega posameznika.

»Božja ljubezen nas neposredno posveti za življenje,« pravijo spremljevalci Beatrice Danteju. Elizabeta je najdarovitejša voditeljica na poti življenja. Vabi tudi današnje žene k poslanstvu zaveznic s Stvarnikom življenja. Živimo v času, ko se sodobne matere izobrazujejo tako, da bodo vzgajale otroke brez Boga. Elizabeta kliče sodobnim ženam, naj cenijo življenje kot božjo klico. Kliče k ljubezni, ki naj čuva nastajajoče življenje, Elizabeta kliče materam, naj si tako uravnajo dom, da bo v resnici božje prebivališče. — Kako čudovit je življenjski vrt sv. Elizabete! Le z besedami visoke pesmi bi ga mogli opisati. »Pritisni me kot pečat na svoje srce, kajti močna kot smrt je ljubezen«. Iz nežne sestrške ljubezni vzklije čista in sveta ljubezen do ženina. Ta ljubezen je neizbrisna moč srca in duše. Elizabeto kot nevesto, mlado mater in ženo moramo poklicati v življenjski vrt naše mladine. Trikrat se je odela iz njene moči nesmrtna duša v obleko življenja. Iz svetega spoštovanja pred Stvarnikom nosi v najpreprostejši obleki svoje otroke h Gospodovemu oltarju.

Mesec dni je mož odsoten. Elizabeta upravlja deželo. Strašno je bilo l. 1226. Poplave, bolezni pri ljudeh in pri živini so prinesle lakoto v deželo. V Elizabetinih rokah leži odločitev nad ljudsko blaginjo in državno koristjo. Trdi, neuklonljivi

so državni zastopniki: »Ne razgali državne bede, ne odpri žitnic, pusti denar v zakladnici!« Elizabeta pa se izkaže v občudovanja vredni velikodušnosti. Elizabeta — državica in meščanka — odpre žitnice, 64.000 zlatnikov se pretvori v kruh in ko žito še cvete na polju prihodnjega leta, ukaže skovati srpe, da bi spravili ljudje njeno žito v žitnice. Ko pa naj bi dala račun o svojem upravljanju, je pokazala na ljudstvo, ki mu je ohranila življenje, češ, to je največja dobrina za državo. Božji zakon je postal državni zakon. Dala ga je sv. Elizabeta. Tako je sv. Elizabeta vodnica tudi našemu delu med ljudstvom in v državi. Slika mukepolnega leta, ko se je Elizabetina ljubezen izkazala kot izvrstno vodnico, nas krepi tudi za težave, ki nas čakajo. Božja darežljivost daje, da zori osemkrat toliko pšenice po svetu, kolikor bi človeštvo porabilo — toda pšenica zgori do črnega pepela in ljudje nimajo kruha.

Govori se, da je le majhen odstotek žen, ki bi bile dobre računarice. Tudi grofica Elizabeta ni bila računarka, vendar njen od Boga dan pogled gleda vprašujoče na narode. Lahko si mislimo, da bi se vprašanje glasilo: »Tu se nekaj ne ujema v naših računih. Vi delate tračnice, pluge na paro in od Boga dano žito zori in veliko družin je brez kruha. Tu se nekaj ne ujema v računih držav in narodov zemlje. In tudi v tem ne, da milijoni železnih rok, ki ste jih umetno zgotovili iz jekla in železa, pogoltnejo delo, ljudje so pa brez dela, brez zaslužka; namesto, da bi tehnika olajšala ljudem delo, jih je pa oropala kruha. To je Elizabetina bol, ki živi tudi v sodobni ženi in ki se ne bo nikdar pomirila s samim spraševanjem in razmišljanjem. —

Bogato je pogrnjena knežja miza, Elizabeta vstane od mize, ne da bi jedla. Hoče si ukrepiti življenjsko silo le z jedjo, ki se je ne drži gosposka prezirljivost in krivičnost. To ni nikaka čuvstvena prenapetost, to je čisto jasna skromnost zavedne žene. Elizabeta stoji pred nami kot voditeljica socialne ljubezni.

Kulturno delo moža je odkritje novih dobrin in vrednot, kulturno delo žene pa preobrazba onih, katerim naj pridejo te kulturne dobrine v prid. Če se žena ne povzpne do tega, da bi izvršila svojo nalogo, mora življenje kljub blesku vnajnega kulturnega napredka obubožati.

Tak je bil položaj, ko je prišla Elizabeta v lepo okolico vartburške gosposke. Zraven fevdalnega sijaja, ki jo je obdajal, je pozidala bolnice, sirotišnice in zavetišča za dojenčke in gobavce. Ko je Elizabeta delala za mir, ji je vojska ugrabila moža. Mlademu srcu je bila zadana težka rana. Odslej hoče Elizabeta posvetiti ves čas Bogu. Ko se je ločila ljubezen od ljubezni, moli zopet za to, da bi prstana, na katerem je izrezljana podoba božjega Jagnjeta, nikjer drugje ne videla kot na roki svojega moža. Ko se je naselila jesen v deželo, je rodila Elizabeta hčerko. V roki drži prstan z modrim kamenčkom. Skozi mesto se razlega njeno bolešno jadikovanje. Smrt ji je vse veselje življenja.

Elizabeta pomaga oživiti največje poslanstvo sodobne žene: pripraviti človeškemu duhu povratek domov, da se postavi njegova moč v službo življenja, kakor pravi sv. Bernard: dar duha pa je ljubezen. V Elizabeti živi želja, ki jo je izrazil mož v svoji oporoki.

Jemlje se ji pravica. Bojuje se za svojo žensko pravico. Ker pa obsojajo njeno ljubezen, naroči odpreti vrata Wartburga in gre s polnoči iz gradu proti Eisenachu. In ta pot je sveti križev pot ženskega protesta proti srčni otrdelosti sveta. Te Deum, ki je ponoči zadonel v frančiškanski cerkvi, je visoka pesem žene, ki je imela moč, da izvede svoje poslanstvo. Ne nastopi pa le poti protestnega ugovora, proti tuji krivici, ampak hodi tudi po poti pokore za tuje grehe, za tujo krivico; stopa od postaje do postaje križevega pota.

Le enkrat je oblekla knežje oblačilo, ko je položila v grob svojega brata, potem pa si je nadela obleko sv. Frančiška in je kot sestra vseh zapustila njegov grob. Nekaj nadčloveškega hoče storiti: Kristusa hoče prinesiti svetu. Gledati s Kristusovimi očmi, deliti s Kristusovimi rokami, postati junak Kristusov kot brat

sv. Frančišek. Ljubiti s Kristusovim srcem, delati pokoro, kakor jo je delal Kristus: biti lačna, ker so bratje lačni, biti žejna, ker so bratje žejni, trpi, ker bratje trpijo.

Ob uri, ko prisluškuje svet sedmerim Kristusovim besedam na križu, poklekne sv. Elizabeta pred črno zagrneni oltar. V roke svojega dušnega voditelja položi obljubo: odpovem se svojim otrokom. Pod mrtvaškim prtom leži materinska ljubezen. Dopolnjeno je. Za mater je otrok vse. Najtrše življenjske razmere so ji ljubše kot najprijetnejše, če bi se morala ločiti od otrok. Nad tem dejanjem so se mnogi spotikali in ga ji očitali kot dokaz njene pomanjkljive materinske ljubezni. Toda to je bil veliki petek njenega življenja. Bila je ura odločitve med Bogom in svetom. Pustila je, da je umrla njena materinska ljubezen, da bi mogla živeti njena ljubezen za Kristusa. V Wartburgu bi bilo to nemogoče, zato se je odtrgala od doma. Iz pekoče rane domotožja se izliva molitev: Vsemogočni Bog, vzemi ljubezen do mojih otrok iz mojega srca, da bom lažje ljubila tuje.

V mali hiši, naslanjajoči se na bolnico in na romarsko hišo, ki jo je sezidala, kramlja Elizabetina ljubezen z gobavo deklico, z dečkom, okuženim z ostudno boleznijo. Pravi: sedaj ne ljubim svojih otrok bolj kot tujih. Morda bi se moral ta stavek obrniti narobe: ljubim tuje otroke prav tako kot lastne.

Velika noč in binkošti so prišle za velikim petkom.

Nekega dne je v Wartburgu, ko je razdelila svoje premoženje, izgovorila pomembne besede, da je treba ljudi osrečevati. Ali niso govorile žene od početka vekov: me moramo ljudi osrečevati? In ali ne pravimo tega tudi danes? S strahom gledamo na družine brezposelnih očetov in njih bedo. Moramo jih le znati osrečiti. Elizabetin izrek odtehta vse sklepe parlamentov. To je naročila žena človeštvu.

Iz težavnega in žrtve polnega vsakdanjega dela jo dviga duhovno življenje njene duše. Konrad iz Marburga poroča papežu Gregorju IX., da še ni nikdar videl žene, ki bi bila tako zelo pobožna. Kadar se je dvignila od svoje molitve, ki jo je opravljala na samem, so se ji zasvetile oči v nadnaravnem sijaju. Te osvetljene oči gledajo tudi v naš čas, ko nam grozi duhovna onemoglost. Ali ne gledajo njene oči v našo dobo, ko grozi svetu bogoodtujenost?

Sv. Elizabeta je vse razdala. Sama je bila le še žrtev v molitvi in ljubezni.

V duši vsake sodobne žene, Kristusove poslanke, naj zadoni klic sv. očeta: »Kristusa dajmo svetu!«

V cerkvi sv. Elizabete v Marburgu stoji njena podoba. V eni roki drži svetnica kruh, v drugi pa vzorec za hišo božjo: kruh in Kristus. Če se posvečeni kruh odstrani iz tabernaklja — ugasne večna luč. Če se kruh vzame iz človeških stanovanj — ugasne večna luč v skrbi in stiski. V borbi za kruh smo, pa se tudi borimo za Kristusa.

Sv. Elizabeti pripisujemo, da je več kot vsaka druga žena srednjega veka delala za sprostitev žene, za ono duhovno sprostitev, ki daje ženi pravico, biti žena v celotnem pomenu besede, močna žena sv. pisma, zvezda doma, kakor ogrski kmet tako lepo imenuje svojo ženo.

Sv. Elizabeta je tudi pravilno razumela vprašanje socialne neenakosti v vsej teži, pa tudi v celotnem pomenu, ko je s knežjega prestola stopila v bedo beračev, brezdomcev. Toda bila je daleč od tega, da bi sanjala o absolutni enakosti vseh ljudi. Spoznala pa je način, kako bi se dale socialne neenakosti omiliti, namreč s praktičnim udejstvovanjem pravičnosti in bratstva, ko je ves čas svojega življenja skušala bogatine in reveže zblížati.

Sv. Elizabeta kliče sodobne žene kot poslanke k božjemu zavezništvu v družinah: v delavskih in delodajalskih. Ko gledamo njeno sveto obličje, nam govori o borbi za bratstvo ljudi, za odpravo stiske, za Kristusov mir.

Sv. Elizabeta! Ti si gledala s Kristusovimi očmi, ti si delila dobroto po Kristusovih rokah, ti si ljubila s Kristusovim srcem. Pomagaj nam, da zavlada Kristus med nami! Pomagaj, da postane Kristusova ljubezen zakon sveta! Pomagaj, našemu ženstvu — naša ljuba sv. Elizabeta!

Zločini nad svetiščem.

Popravek. V članku 10. števil. na str. 235 se mora zadnji stavek 5. odstavka glasiti takole: »Sama mora od moža doseči, da mu ne bo zgolj sredstvo, ampak da jo bo tudi on imel za tempelj Svetega Duha.«

(Nadaljevanje in konec.)

Prav ta brezizjemna dolžnost velja tudi za slučaje, ako bi se zaradi dedovanja ali iz kakršnihkoli drugih razlogov moglo po pameti domnevati, da bodo rojeni otroci na telesu ali pa na duhu manj vredni ali pohabljeni. Otroci se namreč ne rodijo samo za čas in za zemljo, ampak za nebesa in večnost. Tudi bolehnosti in pohabljeni so otroci božji in določeni za večno srečo.

Noben nasvet ali ukaz zdravnika ne more oprostiti od krivde, ker tak zdravnik nekaj ukaže ali nasvetuje, do česar nima nobene pravice, in brezvestno prekorači meje svoje službe. Pač pa mora vsak vesten zdravnik poudariti, kako škodi materi grešno odklanjanje nadaljnjih materinstev, kako z živčevjem vred trpi vsa njena telesnost in duševnost. Ne materinstvo, ampak odklanjanje materinstva je vzrok boleznim in težkoč. Kako naj dobro izpade, če si človek drzne popravljati uredbe neskončno modrega Boga in božje previdnosti! Prav je rekel tisti zdravnik, ki je dejal, da je več žen bolnih zaradi otrok, ki jih nimajo, kot zaradi otrok, ki jih imajo.

č) Drugi se zopet izgovarjajo, da je dandanes za življenje težko in da jih zaskrbljen pogled v negotovo prihodnost odvrta od rojstva otrok. »Srce nam stiskajo tudi tožbe tistih zakonskih, ki jih tare huda edinščina in ki imajo veliko težavo s prehrano otrok,« priznava sv. oče. Toda takoj nato ponovi prejšnji razlog:

»Toda varovati se je prav skrbno, da žalostne premoženjske razmere ne bodo prilika za še bolj žalostno zmoto. Nobene tolike težave namreč ne morejo nastati, da bi mogle odpraviti božje postave, ki prepovedujejo po bistvu in naravi slaba dejanja.« Tudi uboštvo ne opravičuje.

Pa saj otroci ne stanejo največ! In prav v najbolj bogatih slojih se je začel greh preprečevanja rojstev in prav tam najbolj razsaja bela kuga. Ne zaradi bede, ampak zaradi sebične mehkužnosti padajo rojstva.

Izkušnja pa potrjuje, da kjer je življenje najtežje, tam je bilo in je družinsko življenje najbolj pravilno in zdravo.

Otroci, ki so imeli veliko bratcev in sestic, pa so rastle v skromnih premoženjskih razmerah in so iz mladega gledali in doživljali težko borbo za obstanek: taki otroci so za življenje najbolj preskrbljeni. Toda borba za obstoj jih je utrdila na duši in na telesu, jim vlivala poguma, podjetnosti in samostojnosti. Če pa je le en otrok ali dva v družini in mu ni treba gledati težkih trudov in skrbi staršev: takega otroka hranijo in oblačijo z neprestano bojaznijo, da ne bo umrl; neprestano ga bodo opozarjali, hvalili ali grajali in bo postal nespreten slabič skozi vse življenje. Kaj bo z njim po smrti roditeljev, če sta mu tudi nabrala še toliko premoženja? En otrok se ob drugem obrusi in eden pomaga drugega vzgajati. Tudi je domače življenje vse bolj prisrčno in srečno, če morata oče in mati živeti le za družino in pozabljata nase.

Namen našega življenja ni, da bi kolikor mogoče užitek in prijetnosti zajeli in se izognili vsem neprijetnostim in trdom. Življenje ne sme biti zgolj uživanje, tudi ne hladno računajoča sebičnost in pohlep, ne beg pred trudi in žrtvami. Namen človeškega življenja je: spoznavati Boga, ga ljubiti in častiti, mu služiti in po strmi poti iti proti nebesom. Zato pravi sv. Pavel kar naravnost: »Žena se bo zveličala s tem, da rodi otroke.« (2 Tim 2, 15.)

IV.

Zdaj pa še nekoliko o posebni zakonski kreposti, o kateri večkrat beremo tudi v življenju svetnikov: o *zdržnosti*.

Ni želja božja in tudi ne želja Cerkve, da se v zakonu rodi kar največ otrok. Saj potem bi oni, katere Bog posebno ceni — duhovniki in redovniki — ne smeli ostati neporočeni. Zakonska zdržnost je odlična čednost. Včasih je pa naravnost potrebna in ukazana.

Božjo pomoč namreč brezpogojno lahko pričakujemo tam, kjer *m o r a m o* nekaj storiti, pa sami tistega ne zmoremo. V zakonu pa zakonsko udejstvovanje ni ukazano, vzdržnost pa je mogoča. Zato bi bilo predrzno, pričakovati izredno božjo pomoč v slučajih, ko morajo tudi pametni in bogoboječi starši reči: za telo in za dušo otrok ne bova mogla dovolj poskrbeti. To bi se reklo, predrzno zaupati v Boga.

Ali pa zdržnost v zakonu ni pretežka?

Težka je ali pa ni, kakor jo pač kdo umeva in kakršna sredstva rabi zanjo. Če kdo išče v zakonu *zlasti duhovnost, nadnaravno zvezo duš*, in če rabi sredstva, kot molitev, sv. obhajilo itd., potem bo, četudi mu bô ostala upornost telesa zoper duha, zdržnost zanj čedalje bolj lahka in naposled sladka. Saj se prava, duhovna ljubezen ob zdržnosti ne zmanjšuje, ampak še večja. Prava ljubezen hoče žrtev in živi od njih. In žrtev je, če *mož* prihrani svoji ljubljeni ženi eno ali drugo materinstvo, ki bi ji prinašalo le preveč gorja. To je *najnežnejše viteštvo*, katero ji more pokloniti. In isto velja o ženi, če *neče* moža obremeniti z očetovstvom, ki bi ga prehudo težilo.

Bogu je vseč, če kdo »zaradi nebeškega kraljestva«, to je zaradi kateregakoli ozira na Boga ostane *neporočen*. Seveda pa mu je tudi vseč, če kdo »zaradi nebeškega kraljestva« v zakonu ostane ali za nekaj časa zdržen ali pa celó za vedno, kot beremo o nekaterih svetih zakonskih. In zdi se, kot bi hotel Bog z današnjo socialno bedo prav to delno zakonsko zdržnost poudariti.

Začasna zdržnost — seveda mora biti medsebojno dogovorjena — silno utrdi oblast duha nad telesom, da se telesnost ne razbohota in duševnosti ne zaduši.

V.

Zal, da je treba tudi pri nas opozarjati tudi na ostuden zločin, ki uničuje življenje že živečega, a še nerojenega otročiča.

Tak zločin je pravi umor. Človek ima namreč že od prvega hipa svojega telesnega bivanja tudi dušo. Kdor torej kadarkoli po spočetju odstrani novo človeško bitje ali mu onemogoči potrebno zvezo z materjo, je morilec in oropa dušo in telo časnega in večnega življenja. Zato je Cerkev že od davnih časov izrekala izobčenje ali pa druge cerkvene kazni nad tako zločinsko materjo in nad vsemi, ki bi ji kakorkoli pomagali.

Kakšen bič vesti si spletajo take matere in njihovi pomočniki ali pomočnice! Kakšni očitki jih spremljajo celo življenje! Otročiče lastnega srca poriniti v večnost brez sv. krsta! Nemški pregovor pravi: »Rajši imeti 10 otročičev na postelji kot enega na vesti.«

Pij XI. pravi v svoji okrožnici: »Kateri vzrok bi mogel biti kdaj takšen, da bi mogel kakorkoli opravičiti naravnostni umor nedolžnega?« Torej tudi če grozi materi nevarnost za zdravje ali celó za življenje. »Za umor nedolžnega namreč gre v tem primeru. Bodisi da se to zgodi na materi ali na detetu, proti božji zapovedi je in proti glasu narave: „Ne ubijaj!“ Enako sveto je življenje obeh in uničiti ga nima pravice tudi ne nobena javna oblast.«

V nemški državi je odprava plodu po zadnji državni zakonodaji iz l. 1926 nekaznjiva. Toda z grozečimi besedami se je oglasil monakovski nadškof-kardinal Faulhaber v pastirskem listu l. 1927: »Ako po krivdi očeta in matere umrje otrok

brez krsta, leži odgovornost kot mlinski kamen na njuni duši. Tak mlinski kamen leži danes na nemškem narodu, odkar je izšel zakon, da je umor nerojenih otrok nekaznjiv. Ta majniška postava iz l. 1926 je smrtna obsodba za milijone otrok, ki so živi, pa so v izvirnem grehu in morajo umreti brez krsta. Ta morilna postava bo priklicala božje kazni nad starše teh otrok in nad nemško deželo. Zvonite z mrtvaškimi zvonovi! Moritev množic se je začela! Zagnrite oltarje s črnim! Božji rop v najvišji zlobi se vrši nad otroki, ki morajo umirati brez krsta.«

Klic teh nedolžnih otrok vpije v nebo za maščevanje.

Kako ostudni so ti grehi zoper življenje otročičev! Druge grehe stori človek ponajveč v navalu strasti, ti grehi se pa vršijo po treznem preudarku, ki je zorel in vodil dejanja leta in leta. Pri teh grehih je veljavna spoved nemogoča, saj mora zanjo grešnik želeči, da bi bil drugače ravnal, in za naprej trdno skleniti, da bo drugače. Te vrste grešniki se torej sami izključujejo od zakramentov in od srečne smrti.

*

Nekdaj se je pri nas silno težko živelo, uboštvo in lakota sta trla naše pradede in prababice. In vendar nam stare krstne knjige kažejo same vzorne zakone s številno deco. Lesene slovenske bajte, usužnjene graščini, so grele in preživljale mnogobrojne družine. Da, tudi iz tega pogleda smemo reči, da smo sinovi svetnikov in svetnic. Slava našim prednikom, ki niso sebično iskali lastnega udobja in zločnosti, temveč so zaupali na Boga in izpolnjevali vse težke dolžnosti, ki jih nalaga očetu in materi zakrament sv. zakona.

V starih slovenskih hišah je v kotu plaval Sveti Duh v podobi belega golobčka ter razprostil svoje peruti nad družino, zbrano okrog javorjeve mize pri skromni in težko zasluženji jedi. O, da bi se sveti Duh zopet vrnil v družine, katere so ga pregnale z nepoštenim življenjem! O da bi razsvetljeval in krepčal vse slovenske starše, da bi izpolnjevali vse težke dolžnosti sv. zakona!

Slava in čast pa vam, pošteni slovenski starši, vzorne slovenske matere!

F. Z.:

Nebesa.

Vsi sveti so tu in iz blaženih daljav blesti sveto mesto, nebeški Jeruzalem. Vzdigni pogled! Glej tvoj dan, tvojo dediščino! Koliko tvojih bratov, sester, sorodnikov in drugih otrok božjih, ki so dospeli v varni dom iz solzne doline prognanstva. Uživajo sladek mir in izpolnjenje vseh želja. Brez bolesti zajemajo ves dan radost in blaženost iz neusahljivih virov. Čakajo te, vabijo te in se vesele tvojega prihoda. Blagor mu, ki je bil rojen človek in sme bivati nekoč v hiši božji od vekomaj do vekomaj! Če bi večkrat premišljevale o nebesih in kaj čaka one, ki ljubijo Gospoda, koliko lažje bi prenašale trpljenje in bolesti, bile bi zvestejše, srčneje in polne veselega upanja bi hodile pot pravičnosti.

V 47. poglavju Hoje za Kristusom govori Kristus človeški duši: »O, če bi videla večne krone svetnikov v nebesih in v kaki gloriji se radoste najnižji in najskromnejši! K zemlji bi se sklonila v želji biti vsem zapostavljena kakor enemu predpostavljena in ne bi te več privlačevali radostni dnevi tega življenja. Veselila bi se rajši trpeti žalost radi volje božje, neopažena. O, če bi to umela in si vtisnila globoko v srce, kako bi ti bilo mogoče le enkrat tožiti! Se li ne prestane ves trud za večno življenje? In ni nikaka malenkost božje kraljestvo pridobiti ali izgubiti. Vzdigni tedaj svoje obličje k nebu! Glej, jaz in vsi moji svetniki, ki so prestali na zemlji svoj velik boj, se sedaj vesele in bodo ostali večno pri meni v kraljestvu mojega Očeta!«

Kralju Filipu Macedonskemu so nekega dne pokazali načrt Aten z vsemi krasnimi stavbami, templji itd. Pogled ga je tako navdušil, da je vzkliknil: »Moje mora biti to mesto, naj stane kar hoče!« Nobena vsota ni bila prevelika, nobena vojna pretežavna, da bi postal lastnik mesta in gotovo bi si ga bil osvojil, da ga niso preje umorili. — Kaj pa je najlepše mesto, kaj je ves svet z njegovimi krasotami v primeri z nebesi? Kako malenkostne in neznatne so žrtve, ki jih zahteva Bog v svoji službi, če ti da nebesa v plačilo! Če bi morala ležati sto let bolna in trpeča za ceno ene same ure bivanja v nebesih, bi ne bila predrago plačana cena.

Sursum corda.

Med to in ono neveselo nam je prineslo minulo poletje tudi nekatero veselo novost. Izmed teh je zlasti ena tako pomembna in važna, da bi bilo škoda, preiti molče mimo nje. Kratko, skromno vabilo po nekaterih časopisih na tridnevne, zaprte duhovne vaje v Lichtenturnu je zbralo 196 deklet z dežele v prostorih tega odličnega dekliškega vzgojnega zavoda. Priglasilo se jih je še vse več, a ni bilo mogoče ustreči vsem, dasi je sprejem daleč presegel prvotno določeno število.

Gladu in žeje teh deklet po notranji obnovi, po poglobitvi in poduhovljenju mišljenja in življenja ne more predočiti beseda sama.

Kakor svetel spomin je misel na te duhovne vaje gospodom misijonarjem lazaristom, ki so duhovne vaje vodili in ljubeznivim sestram usmiljenkam, ki so tako prijazno odprle in pripravile zanje svoje prostore, sestavile udeleženkam vzoren dnevni red za duhovne vaje in oskrbovale med duhovnimi vajami strežbo ljubeče in skrbno, kakor so že vajene.

Sestre usmiljenke imajo za seboj že mnogo vzgojnega dela, mnogo del ljubezni, dobrote in usmiljenja, a toliko sreče, zadoščenja in veselja jim je prineslo še malokatero delo kakor te duhovne vaje. Izlepa namreč niso doživele take genljive vneme, toliko resnobe in otroško odkrite volje, da bi postale boljše in popolnejše kakor so jo razodevala z vedenjem in nastopom dekleta, zbrana pri teh duhovnih vajah, došla sem od dela in truda, iz srede življenja.

Kdor je bil količjak ž njimi, ga je ganilo in užgalo resnobno stremljenje, ki se je tu tako jasno javljalo, stremljenje za popravo, za prerojenjem, za večjo popolnostjo.

Mnogo moremo še popraviti, marsikaj, kar se nam je zdelo že zamujeno, izgubljeno, moremo še zgraditi iznova, ako je v nas še toliko plemenite blage volje, kakor so jo razkrile te duhovne vaje.

Toda zastaviti moramo takoj in z vsemi silami.

Te duhovne vaje nam kažejo pot in način, kako naj delamo, da se obnovimo in zboljšamo iz temelja, od znotraj navzven.

Prožimo splošno možnost dekletu, ženi, materi, da v rednih duhovnih vajah vedno iznova prenovi, očisti in poduhovi svoje delo in življenje, da se tako reši in obvaruje trdega življenjskega materializma, da se bolj in bolj vsa prežme z ljubeznijo in z dobroto.

Hkratu z dekletom, z ženo, z materjo se bo boljšala tudi vzgoja, razcvital dom, lepšalo življenje. Od znotraj, iz korenine se bo z njo prerajal ves rod.

Naj bi tedaj č. sestre usmiljenke misel, katero so letošnje poletje s temi duhovnimi vajami zasnovale, naj bi to misel tudi nadaljevale in dopolnile. Njihove pomoči nam je treba za stalen dom duhovnih vaj v Ljubljani za žene, matere, za dekleta. Zvezane so z nami, ki smo zunaj v svetu, ko blaže in lajšajo našo stisko, ko vzgajajo in ljubijo naše otroke in naše sirote. Z nami čutijo, naše rane lečijo, njihovega sodelovanja si želimo, ga potrebujemo tudi pri svojem duhovnem ozdravljenju. Njihov apostolat je ljubezen, odpoved in delo, ki jim ga nalaga ljubezen in sočutje.

Med dela ljubezni pa naj sprejmejo še to delo, najdražjih in največjih eno, da rahljajo zemljo in jo pripravljajo s sestrsko ljubeznijo, da bo padalo seme, ki ga bodo sejali vanjo duhovniki-sejalci Gospodovi v pobudo, v dobro, v najboljšo zemljo, v duše, v katerih bo moglo obroditi stoteri sad.

Upamo končno, da bi usmiljenkam ne bilo težko, tudi ne za vodstvo duhovnih vaj, kajti uverjeni smo, da bi bili gospodje misijonarji lazaristi brez dvoma pripravljeni prevzeti skrb za stalno vodstvo duhovnih vaj, da bi torej tudi tu ne bilo zaprek temu domu duhovnih vaj v Ljubljani, ki naj bi pritezale dekleta, žene, matere z lepšimi, višjimi cilji in zato tudi močnejše kakor jih priteza sicer lepo potovanje, letovanje, počitnice, kopališča i. t. d. Pozdravljen vsak korak k uresničenju te misli!

Charles Silvestre, poslovenil Niko Kuret:

Zvesta do konca.

Roman.

(Nadaljevanje.)

Pokopali so jo v sadovnjaku pod košato jablano v senci, kjer je tolikokrat ležala v poldanski vročini, na kraju, ki ga je čuvala s svojim čuječim laježem in svojimi pazljivimi pogledi. Drobna ptička je bila priletela na svežo gomilo, morda da si zrnce poišče. Dragica je videla v tem milo znamenje.

Jokali so za Brunetto na njivi in zvečer ob ognjišču. Mati, stari Villard in Lionnou Fansat so obnavljali v spominih njeno življenje, ki ga je nepretrgoma grela zvestoba kakor globok skrit plamen, od katerega je videti le zlat odsev v milih očeh.

»Samo govoriti ni znala!«

»Ne, vsak njen gib je govoril,« je popravila Dragica. »Veselje je kazala s košatim repom, ko je mahala z njim sem ter tja, nemir, kadar je špičila kosmate uhlje, pokorščino, ko jih je povešala. Znala je vsekdar pokazati, kaj čuti.«

Stari Villard se je spominjal, da jo je učil vso mlado, ko ni bila večja od zelne glavice. Na beauškem travniku je bevskala in se zaganjala v krave, pri tem se zaletavala v krtine, se preobračala, a ni odnehala. Kako majhna je bila, pa kako pogumna!

Nonot si ni mogel misliti, da je ne bo videl več in klical jo je večkrat na dan, pri tem pa se mu je zdelo prav čudno, da mu ne odgovarja ona, ki je sicer pritekla še tako od daleč, da mu položi prednji nogi na ramena. Vona mu je govorila:

»Odšla je predaleč, Nonot, ne čuje te.«

Lionnou Fansat pa se je bil zaklel, da bo prišel tolovaju Courteuxju na kraj. Šel je v Rieux in stopil v lekarno. Kupil je nekaj malega, preden pa je stopil čez prag, je vprašal:

»Prodali ste strihnina Courteuxju z Grangerie. Ta lopov nam je zastrupil psico.«

»Da, zahteval ga je pred štirimi dnevi proti krtom, ki da mu delajo škodo na polju. Vzel ga je toliko, da bi ga bilo dosti, da vola zastrupi z njim.«

Lionnou Fansat se je lepo odkril in jo mahnil proti Grangerie. Na sredi pota je srečal Courteuxja v villemonteilskem koncu. Pognal se je proti njemu:

»A, tolovaj, ti si zastrupil našo Brunetto! Ha, dehor smradljivi!«
Courteux se je sključil:

»Pazi se, če se me dotakneš! Še za sou strupa nimam doma!«

»Lažnik! Lekarnar ti ga je prodal! Še davi sem bil tam!«

Courteux je momljal nerazločne besede in se oziral v tla in naokrog s tavajočimi pogledi. Fansat se mu je zadril v obraz:

»Povem ti: če se količkaj izpozabiš nad Genettovino, ti porežem ušesa s svojim nožem!«

In se ni mogel več premagovati: pograbil ga je čez pas in ga vrgel v glogovo grmovje.

Courteux je tulil na pomoč. Fansat mu je ukazal molk. Potegnil je nož iz žepa in mu s tem pognal tak strah v kosti, da je umolknil in se ni ganil.

XX.

Ob mlačvi so ljudje tožili bolj kot ponavadi o Courteuxjevi lakomnosti. Vreče žita, ki so jih imeli dobiti, so usihale ob delitvi, ne da bi bila temu kriva velika vročina. Zvezati so jih morali nižje, nego so nameravali. Courteux se je veril, da je ta pojav docela prirodni. Vsak je moral biti vesel, da je po tolikem delu kaj ostalo.

Ponavadi so se revni starci in ženske, ki so bili preslabotni, da bi sami obdelovali svojo zemljo, jezili, toda molčali so.

Letos pa so opozorili Courteuxjevo ženo, da ne pojde vse gladko, s tem, da so ji sredi trga v Rieuxju stolkli jajca na glavi. Vsa rumena in besna je bila podobna kitajski čarovnici.

Vendar pa se osveta faranov ni omejila le na to.

Nekaj dni po presenečenjih ob mlačvi je srečal Lionnou Fansat v Rieuxju Courteuxja. Bilo je vroče in tako okrog desetih dopoldne. Če je Lionnou srečal Courteuxja, se to pravi, da ga je brez dvoma malce iskal. Nagovoril ga je prav prijazno in mu dejal ljubeznivo:

»Vedno ste še hudi name, bi stavil, ker sem vas malo trdo potipal. Pa se mi zdi, da ste zdaj bolj pametni. Pozabimo vse to. Za pijačo bom dal.«

Courteux je nerad sprejel, toda bil je žejen in obetala se mu je pijača zastonj. Vstopila sta v majhno, hladno krčmo. Fansat je potegnil klobuk na oči in napolnil kozarce. Jedva sta trčila, ko je osel pokazal svoje dolge uhlje skozi nizko okno. Nenadno je zaklical Fansat na ves glas:

»Mačja godba!«

Courteux jo je ucvrl proti vratom, a truma fantov ga je obdala in spoznal je, da bi bilo vsako upiranje zaman. Osliček je čakal, dostojno opremljen za ceremonijo. Okrasili so ga bili s smrekovimi vejicami, s pentljami, z olupki, ki so se iztezali kakor vzmeti. Zeljni cveti so mu služili mesto rês proti muham. Vse je poteklo v redu. Fansat je bil položil svojo silno roko na ramo Courteuxju, ki se je tresel od srda.

Skrbno so privezali oslu, ki se je zdel dovolj star, da bi zaslužil spoštovanje, v bližino repa bariĝlo, polno belega vina. Po sili so natakneli Courteuxju rumeno čepico na glavo ter ga oblekli in skrbno zapéli v žensko jopo, ki ni bila baš nova. Pa so ga pograbili štirje fantje, ga malce oščipali in posadili narobe na osla.

Dobrovoljčki so ga spremljali. Na glave so si bili posadili stare pre-luknjane kozice, oblekli pa so se bili v narobe obrnjene jopice in hlače, katerih podloga ni bila baš oprana. Jean-François Pairaud iz Lavergnea, pokveka, toda zelo znan godec, je drgnil po goslih in čudovito natančno oponašal mijavkanje zaljubljenih mačk. Drugi spet je nategoval nadušljivo harmoniko. Bila je kar čedna muzika, ki se je med njo oglašalo prepevanje.

Plešočiči in spakujočiči se sprevod se je utrnil po trških uličicah. Vse je bilo na pragu, ploskalo je in se smejal.

Eden izmed spremljevalcev, ki je držal nov krompir v ustih in si je bil zataknil dva boba v nos, je dvigal prav novo lončeno posodo, katere ročaj je bil droban, kakor je drobno vse, kar je majhnega.

Fansat je vpil od časa do časa:

»Mačja godba!«

Množica je vpraševala:

»Za koga?«

In Fansat je odgovarjal:

»Za Courteuxja, ki žito krade in pse zastruplja!«

In je moral piti belo vino iz velike skodele. Pomazali so mu bili obraz s sajami in okrog vratu so mu bili dali ovratnico iz krompirjev, nabranih na vrvice. Ko je prihajal mimo, so se ljudje držali za trebuhe in postajali razposajene volje.

Ob vsakem klicu po mačji godbi, ob vsakem odgovoru, je odprl fanté, ki je imel na vsaki nogi drugo coklo, pipo na barigli, napolnil posodo z vinom, jo podržal pod rep oslu, ki je ostajal resen, in ponudil piti vsakomur, kdorkoli je hotel. In so radi pili.

Sprevod je obšel trikrat ves trg. Hrup pa je dosegel višek, ko se je še osel domislil svoje vloge, pričal rigati in se oglasati še drugače ter brcati na vse strani.

»Pripomogel bo Courteuxju do ovsa!« je kričal razposajen zbor.

A tudi najlepše igre je konec. Lionnou Fansat je izpustil Courteuxja z njegove uporne ježne živali. In nenadoma je razvil mlinarski bič ter pričel bítí ž njim po Courteuxjevi glavi. Možakar ni utegnil sneti čepice z glave in sleči jopiča. Zbežal je, daveč se od jeze, preko polj in za njim je donel krik: »Mačja godba! Mačja godba!«

XXI.

Bližal se je čas izkopavanja krompirja. Poljana se je bila pordečila in na široko se je razlival še skrivni žar jeseni. Določneje si videl pozibavanje drevesnih vej, z listjem, ki je bilo postalo sočnejše. Voda in solnce sta pripravljala stari čar v samotah, ki jih včasih pretrga krik neznane ptice. Zdelo se je, da se zemlja, odkar so jo bili pokosili, oddaljuje od človeka in da razgalja svoj stari obraz. Ni bilo več zrcalnih gladin po ribnikih vznemirjal jih je ribji lov, pač pa so plesali po njih srebrni štíti, ki so jih vitezi neba bili zagnali na travnik: čudovita tišina se je bila storila v ozračju. Skozi listje, ki se je bilo v zadnjem naporu zvrilo, si videl v daljavi obzorje, ki je dobivalo barvo vresja, sadja in požgane praproti. Kakor svodi iz sanj so se ob zori dvigale bele sopare iz trav in ponoči so vstajale kakor vrata iz pravljič, ki je luna vanje postavljala biserno rosno skledico med belo tenčico in sinje sence.

Dragica je čutila to raztreseno in spremenljivo poezijo, uživala pa je samo jesenski pokoj.

XXII.

S težavo so ohranili Brunettinega mladiča pri življenju. Trikrat na dan mu je Dragica zagrela mleka, ki ga je hodil lizat in je pri tem tenko cvilil. Nekaj časa je iskal mater, brskal z smrčkom pri tleh, vohal in sopihal, tresoč se na svojih dolgih krakih. Kmalu je sledil kravam na polje, ves skrben je capljal za njimi in rezko lajal. Fansat je spoznal, da bo dober čuvaj. V nizki travi se je zaganjal iz vseh sil proti živini, ki je pozibavala svoje težke glave. Včasih se je pognal naprej in gobec se mu je zadel ob grudo prsti, da se je prekucnil. Pa ni odnehal. Odpiral je rožnati gobček in bevskal, dokler ga Nonot ni vzel v naročje in ga popestoval kakor dete.

XXIII.

Stari Villard je bil še bolj zlezal v dve gubi. Dremal je dolge dneve blizu ognjišča ter čakal, da mu zimski ogenj spet zagori v družčino. Podajal

se je polspanju, zakaj čutil je, da je dom na varnem. Če so mu pohvalili Dragico, je jecljal od veselja in začudenja ali pa je jokal.

Gori v kašči so bili zložili vreče žita. Skoraj omagali so bili pod obilico letine. Materi sicer pogum ni zrastel, vendar je prav na dnu bolest ponehala.

Zvečer so se zbirali okrog črešnjeve mize. Dragica je razveseljevala s preprostimi igrkami svoji mali sestrici in Nonotja ali pa si je izmišljala ali obnavljala stare povesti, ki ob njih od začudenja široko zastrmijo čiste otroške oči. Mati je pletla. Lionnou je spletal košare in za čuda voljno je bilo šibje v njegovih debelih prstih. Po večerji je Dragica molila naprej večerno molitev, ki v njej kakor vedno prosimo Boga vsakdanjega kruha, odpuščenja, miru.

XXIV.

September je krajšal lepe dneve. Prihajal je čas ličkanja in prēj. Lionnou Fansat je bil pokosil otavič, še zelene senožeti pa so bile za živino. Brunettin mladič je bil sedaj krepko na nogah in je kazal lastnosti svoje matere. Dragica si je bila zaželela, da ga nazovejo za »Čuvaja«.

Ni hodila v družčino in na žeganja, ki se na njih razživlja kmetško veselje. Včasih jo je spomin na Jacquesa skrivaj vzburlil. Zvedela je bila, da se večkrat vrača v Rieux na kratek dopust, a izogibala se je njegovemu srečanju. Bila je vzgojila svoje srce pod nebom domačega kraja. Vedno ji je bilo dobro, ko je hodila po polju in so jo spremljali Nonot ali Tina in Vona. Sedala je pod drevesa, ki jih je jesen bila pordecčila. Nahajala je srečo v živi tišini, ki je izhajala iz poljane. V njej je hotela živeti za vedno.

(Konec prihodnjič.)

Morob Agard:

Moja duša roma.

*Moja duša roma o polnoči
k tvoji tihi gomili.
Jesensko cvetje v vetru drhti,
moja duša pri dragem grobu ihti
in sanja o dneh, ki so bili;*

*o sladkih dneh, ko je cvetje dehtelo,
— saj bila je rožna pomlad —
ko sto je pesmi v duši zvenelo,
ko dvoje src je ljubavi živelo,
svet sreče je bil prebogati.*

*A dahnila v cvetje je sapa ledena,
umolknil srca je spev;
iz trnja brez rož mi pot je spletena,
z bridkimi solzami orošena...
Ne drami te tožbe odmev?*

*Ne. Naj svetega ne motim pokoja!
Križ raste iz groba v nebo.
Ljubeče objame križ duša moja.
Z Njim preko trnja in sredi boja
mir z mano bo.*

*Duša se vrača iz tožnih daljav,
v težko vsakdanjost nazaj. —
Še kane solza na grob v pozdrav,
a krog usten igra, ko tolažba v višav,
odanosti krotki smehlja. —*

Monika:

Na materinem grobu.

Vsa narava sočuvstvuje z nami, kadar je Vseh mrtvih dan.

Mlad mož stopa zamišljeno po stezi, ki vodi na božjo njivo. Obleka njegova, nekoč gosposka, sedaj zanemarjena, oguljena, nam priča, da prihaja iz mesta.

Pred leti je šel v tujino iskat sreče. Domača hišica mu je postala pretesna, rodna zemljica preborna. Zahrepenel je po mestu — tam daleč za gorami, upal je, da ga tam čaka sreča. Zapustil je doma svojo ubogo, staro mamico.

V mestu je našel le razočaranje, vsi zračni gradovi so se izpremenili v prazen nič. In sedaj se vrača strt, duševno in telesno. Kam? — — — Korak mu nehote obstane. — — — Doma ni več, mamica tudi že počiva v hladni zemlji.

Nebroj lučic gori po grobovih, pokopališče je izpremenjeno v pravi božji vrt. Ob zapuščenem grobu poklekne naš popotnik in vroče solze mu teko po licih.

»Mamica, zlata mamica, ni te več, zakaj si odšla, kje je tvoja ljubeča roka, ki bi mi utrla solze, olajšala mojo bol?«

Mož se poglubi v molitev, na njegovem obličju zavlada blažen pokoj. Nehote se skloni, poljubi zeleno rušo na materinem grobu. »Hvala ti mamica, da si mi dala zopet najti mir! Čutim, da prosiš zame pri Bogu... Prepričan sem, mamica, da me bo rodna zemljica osrečila. Tukaj na tem mestu ti obetam, da ji bom zvest do smrti. V bližini tvojega groba naj mi teko poslednja leta!«

Matko Krevh:

Sv. Elizabeta.

*Ljubezni do ubožcev vsa prevzeta
je bila kneginja Elizabeta;
zato solzé jim je otirala
ter jih z dobrotami podpirala.*

*Pregovor star pa pravi, da dobrot
je pri mnogih preganjana sirota...
K ubožcem kneginja se napoti,
da jim oblek in kruha razdeli.*

*V predpasnik po domače kruh si vzame,
si vrže plašč preprost čez rame.
Ne zmeni se gospa za knežjo čast,
Pomagati — je njej edina slast.*

*V dobrotah srečna iz gradu odhaja.
A glej! Kdo tam naproti ji prihaja?
Ne vara je oko? O, je-li res?
Zdaj, zdaj jo srečal bo sam svetli knez.*

*Srce za hip ji v prsih zatrepeče;
v zadregi svoji, kaj naj knezu reče? —
»O Jezus moj, pomagaj mi sedaj!
Hvaležna bodem Ti na vekomaj.«*

*»Kaj nosiš, kneginja? Pokaži, prosim!«
Ji reče knez, a ona: »Rože nosim.«
»Odpri mu svoj predpasnik in — zares!
nad rožami strmeti mora knez.*

*Po volji božji čudež se zgodil je,
ko v rože sveže kruh se spremenil je. —
»Zahvaljen ljubi Bog, pomagal si,
da knezu se jeziti treba ni!«*

*Tako je v srcu kneginja molila,
ko revežem dobrote je delila.
In večni Bog edini vedel je
za dobra dela blage kneginje.*

*V današnjih težkih časih je dobrot
še mnogo večja ko nekdanj sirota;
Kako je malo dobrih, blagih src,
tem več pa je za siromake brcl!*

*O mnogo jih je, ki bi lahko dali!
Pa kaj, ko svet jih vse premalo hvali!
Plačila večnega jim nič ni mar;
njim »bog« trehuj je in njih cilj — denar.*

*Nič dobrega živoljenje ne obeta,
če nam v pomoč ne bo Elizabeta
svetnica, v usmiljenju vzor žená,
nešteti revežev zaščitnica.*

*Zato jo vneto prosimo: »Pomagaj!
S priprošnjo tam pri Bogu ne odlagaj!
Nam, sebi sličnih, dobrotnikov daj! —
A Tebi čast in slava — vekomaj!«*

**Ali si že pokazala Digred sosedi? Stori
to in skrbi, da se naroči!**

Sv. Elizabeti, Materi sirot.

*Sedemsto let!
Nate spomin
čednosti cvet,
roža višin ...
naše srce,
vabi sladko
tvoje ime.*

*O, Elizabeta,
blaga vzornica,
mati, sestra, teta,
srčno ljubljena!*

*V davnih si dneh
bivala tod,
v trudih, skrbeh,
v blagor sirot.
Sredi časti
skromna vsak čas ...
Zdaj ti žari
Božji obraz — —*

*O, Elizabeta,
blaga vzornica,
mati, sestra, teta,
večno slavljena.*

*Cvetka žlahtna in zala,
Elizabetica,
deklica že si znala
prav ljubiti Boga,
zanj in srečo neba
svojega bližnjega.*

*»Kristu ljubezen hvaležno,
On je odrešil svet!« —
Križ si objela nežno,
križ nosila sččno,
osem trpečim roko,
nudila v cvetu let ...*

*Trojna lilija tooja
v raju na vek žari ...
Sredi stiske in boja
nam izprosi pomoč,
v Bogu bomo nekoč
blaženi kakor Ti!*

M. Herbert:

Ljubljen biti . . .

Novela.

(Nadaljevanje.)

On je pisala, kakor da gleda z visoke gore v dolino, o vseh nedostatkih, ki jih je sama že našla v življenju družbe, o nepopisnih samotnostih, v katerih žive vsi oni, ki zapuste običajno pot, da po bližnjici romajo k Resnici in Pravici, ki se hočejo vrniti k čistim virom, ki so privreli na dan na božjo besedo, a je človeštvo pozabilo nagniti k njim žejne ustne.

Pritrdila je pisatelju, da se je vsemu človeštvu treba vrniti k preprostim navadam, k veri prvih kristjanov, da, k nedolžnosti prvih dveh človekov v raju, da se svet preobrazi in bo bodočnost naših otrok srečnejša. — V tem pismu je povedala vse, kar doslej še nikomur ni govorila, ne pisala, ne zaupala, kakor navadno ljudje pozabimo o tem govoriti, kar se nas najbolj tiče.

Na ta način je prišlo v njeno pismo nekaj neposrednega, kar je last mislim in čuvstvom, ki jih je bilo treba dolgo zadrževati, a so izbruhnili končno na dan. Ko je vse to napisala, so se ji odprle oči, raztrgale vezi njene duše, odprli neznani jezovi njenega srca. Bilo ji je, kakor da se je zbudila iz dolgotrajnega spanja in stopa danes prvič na življenjsko pot. Nikoli ni slutila, da zna toliko povedati in da je bila njena zgovornost tako prepričevalna. Ko je končala s pismom, je kazala stenska ura deset zvečer. Ne glasno zvonjenje bližnje cerkve, ne hišni zvonček, ki je klical k večerji je niso odtrgali od njenih misli, ki so potovale v neznane kraje. Globoko se je oddahnila. Sprostila je svojo dušo — spoznala je resnico svojega bistva in ikreno se je zahvalila daljnemu neznanecu, ki je odprl vrata in okna njene ječe žarkemu solncu in njegovi jasni luči.

Sama je nesla pismo v najbližji nabiralnik. Ta tujec, gospod Roding, je stanoval komaj en dan oddaljen v neki gorski vasi, ki je znana po svoji naravni lepoti, a kljub temu ni nikako letovišče. Tiha samotnost, nedotaknjena svežina njene okolice, sanjajoča globina tihe reke, ki ima svojo pot skozi dvored temnih jelk, vse to je Riharda poznala iz prejšnjih let. Veselilo jo je, da pisatelj one knjižice živi v tako lepi okolici. Poskušala si je ustvariti njegovo sliko.

Ne more več biti mlad mož, kajti knjiga kaže akademsko izobrazbo, pa tudi obširno poznanje filozofske in socialno-politiške literature, prav tako pa tudi očituje globoko poznanje življenja in življenjskih izkušenj, ki se ne dajo pridobiti iz knjig ampak le iz resničnega doživetja.

Vso noč je ležala Riharda s široko odprtimi očmi in je razmišljala o tem novem dogodku svojega življenja. Zdelo se ji je, da jo je pretresel električni tok, da jo je prebudil, ozdravil in vrnil zdravemu življenju, kakor da je prav zdaj prišla k zavesti. Dočim je doslej živela v svojem samozadovoljstvu, se ni mogla načuditi, da je v tem, ko odkrijemo svojo notranjost, toliko tolažbe za nas.

Prihodnji dnevi so bili za Rihardo dnevi pričakovanja. Sveta si je bila, da bi njeno pismo, ki je bilo izliv njenega srca, zaslužilo takojšen odgovor. Toda v tem oziru se je uračunala.

Ko je pretekel ves teden brez vsakršnega odgovora, se je je prišla čudna nemirnost. Ure, ki jih je pričakovanje podaljšalo najmanj stokrat, niso hotele mimo; tako je bila nepotrpežljiva, da je ni zanimala nobena stvar. Začela se je kesati; zdelo se ji je, da je ravnala prehitro in vse premalo žensko. Morebiti se je njeno pismo avtorju knjige zdelo vsiljivo in ga je z zaničljivim smehom vrgel v košaro. Pač res, napravila je veliko napako, prav tako kakršno delajo vsi oni, ki so se zaprli vase, a tedaj ko se zatvornice odpro, ne poznajo mej.

Riharda je imela zvesto materinsko prijateljico, h kateri se je zatekla, kadar se je prigodilo kaj posebno hudega: naravo s samotnimi dolinami, gozdi, gorami, rekami in jezeri. Vselej, kadar je potrebovala tolažbe, se je zatekla tja. Tudi to pot se je Riharda hotela razvedriti in je naročila voz, da bi se s svojo družabnico odpeljala v bližnjo gorsko dolino. Že od vsega početka jo je navadila, da na takih izletih ni mnogo govorila. Sama v popolni tišini je hotela uživati tolažbo matere narave.

Tako sta se peljali skozi tiho samotno dolino med zelenimi griči, med drevjem in cvetjem, gozdovi in travniki. Tu pa tam je stala samotna hišica, večkrat tudi mala vasica ob poti z malo kapelico. Povsod pa je bila toplota in iskrenost, kakor sploh v krajih, ki so zrasi s prebivalci.

Kmalu se je Rihardi pričelo jasnosti; tišina in lepota mirne doline je kaj blagodejno vplivalo nanjo. Skoro se je razburjenja in strahu zadnjih dni sramovala. Nikoli ni ljubila naglice, ki z nekako vročico goni današnje ljudi pri vseh njihovih delih. »Kar nam pripravlja nemir, je navadno krivica, najmanj pa nekaj nespametnega«, tako si je nekoč zapisala v svoj album.

Vsa filozofija je izgubila moč nad Rihardo. Ko sta obe gospodični v čedni, a preprosti vaški gostilni na večer tega dne sedli na voz, da se vrneta domov, je bila Riharda sicer pomirjena, vendar se ni mogla otresti vprašujoče misli: morebiti pa že čaka odgovor doma. In to pot se ni zmotila. Pismo z drobn, nesimpatično pisavo je v resnici ležalo na mizi, ko se je vrnila.

Zopet je prinesla vsebina pisma množino nove spodbude za Rihardo, toda bolj ko prej je bilo videti iz pisma razpoloženje črnoglednega čudaka.

»Razumeti morate, milostiva, da so moji ideali teorija bodočnosti. Z njimi vred spadam k onim ljudem, ki še niso bili rojeni, ki pridejo morebiti šele čez sto let na svet. In zato tudi ne morejo pognati korenin v sedanjosti. Zdi se mi tudi, da bi morale dandanes biti na svetu vsaj že žene, ki bi moje sanje o dobroti, duhovnem poglobljenju, srčni vdanosti in resnem izpolnjevanju dolžnosti razumele in skušale udejestviti.

Žene današnjih dni so sebične, prevzetne, brez razumevanja za pravo človečanstvo; samo vnanje so, častihlepne, bahave, vdane napuhu in prevzetnosti, ljubijo igro in sport in namesto, da bi bile izobražene, so samo učene in zato le senca tistega, kar bi morale biti. Le pogledjte njihove obraze! Kje še najdete mehke poteze, ljubeznive oči, nežna usta? Današnji rod, tako moški kakor ženski, je ves skvarjen, surov, uživanja željen, materialističen. Žene so

izgubile nežnost in prikupnost, moške pa plemenitost in moško moč v boju za goli obstanek. Mali beraček na stopnicah sv. Marka v Benetkah je danes srečnejši kakor pa naši otroci, ki jih vzgajajo v zunanosti.«

Bilo je nekaj revolucijonarnega, nezadovoljnega, mrkega v tem pismu, kar je Rihardo odbijalo, a jo zopet privlačilo z neodoljivo silo. V vseh teh stavkih je bilo toliko resnice seveda pretirane, enostranske resnice, ki jo najde nekdo, ki ne zna opravičevati in ne ljubiti.

Gotovo je bil ta mož dober filozof, a slab kristjan, morda tudi prevzet in napuhnjjen človek. Njegova narava je bila njeni prav malo sorodna: res pa je, da nas lastne lastnosti pri drugih ne privlačijo.

Riharda se je začutila nenadoma braniteljico svojega časa in sodobnikov. Spočetka je mislila šele v enem tednu, ali tudi v dveh odgovoriti na to pismo; toda kmalu je izpremenila svoj načrt. Pismo je le tedaj dobro in zadovoljivo, ako ga spišemo kot neposreden odgovor, dokler so vse žilice v nas napete, z eno besedo dokler je odgovor na pismo občutena potreba, ne pa gola vljudnost.

Rihardi je bilo najvišje pravilo lepega občevanja, da drug drugemu povemo resnico, tudi resnico o svojih vtisih in občutkih. Po njenem mnenju bi bila prva laž, ki bi se vtihotapila med dve duši ali dve srci vzrok razpada duševne harmonije. Na ta način je dobilo današnje pismo še prav poseben znak njenega osebnega občutenja.

Pisala je, da je morebiti sama prevzeta in napuhnjena, vendar da to dvoje na drugih naravnost sovraži; kajti prevzetnost in napuh omejujeta in sta nepravična; napuh je smrtni greh proti ljubezni do bližnjega in nam pripravlja popolnoma napačne nazore. Tudi današnja doba je bogata ljubeznivih žena in mož, le da nismo vselej tako srečni, da bi jih spoznali. Na koga naj tedaj gospod Rodnig naslovi svoje knjige in razprave, ako ne vsaj na del svojih sodobnikov, o katerih pričakuje razumevanja svojih nazorov in izboljšanje sodobnega stanja.

Riharda je čutila, da prav za prav ni črnogleda, nobena izmed onih, ki zanikujejo življenje in bodočnosti ne zaupajo, ker jim preteklost ni prinesla zadovoljstva. Če bi ji življenje nudilo veliko in popolno srečo, potem bi pričakovala to srečo z odprtimi rokami in hvaležnim srcem. Vse dolgo leto sta izmenjavala Riharda in gospod Rodnig krajša in daljša pisma, preden je eden izmed njih zaželel osebnega spoznanja. Pobuda za to je izšla od gospoda Rodniga, kar je bilo posebno čudno, ker je bil sam spočetka največji protivnik osebnega spoznanja. Na prav poseben način je izrazil to svojo željo:

»Poznam samo Vašo dušo,« tako je pisal, »Vaše notranje bistvo prav do zadnje gubice in sem povsem prepričan, da Vaš obraz, Vaše bistvo, celoten Vaš nastop povsem odgovarjajo tej notranjosti. Samotar sem, pohabljenec, svetu odtujen človek — če bi ne bil to in tak, bi prišel osebno k Vam. Živim z eno svojih sester, ki mi je gospodinja, popolnoma ločen od sveta — že deset let nisem nikogar povabil — tako malo mi je za mojo okolico. Vsako leto napravim večje potovanje, da se moje obzorje popolnoma ne skrči.

Čutim, da je zelo predzno, ko Vas vabim v teh razmerah v svoj tihi dom in vendar storim to, ker vem, da me ne boste merili z navadnim merilom, ker tega tudi jaz pri Vas ne delam.

V moji hiši boste našli marsikatero stvar, ki Vas bo zanimala in prav s temi si boste kratili čas, ako bi Vam bil gospodar prestar in premalo zabaven.«

»Torej je prevzet in napuhnjjen od same skromnosti, pri vseh visokih zahtevah do človeka vseeno neskončno nežen in rahločuten človek,« si je mislila Riharda.

Kaj lahko bi bila poizvedovala o gospodu Rodnigu in o njegovih razmerah preden se je odločila za ta obisk, vendar tega ni storila. V tej stvari je hotela zaupati svoji, dosedaj vedno zdravi sodbi in je prevzela za vse tudi odgovornost. Nekaj nizkotnega in zahrbtnega bi se ji zdelo, če bi pri tujcih iskala pojasnila o možu, ki ji je sam tako zaupno pisal. Kljub temu je odlašala z obiskom; če je bila že ta korespondenca odločilen korak, potem je bilo osebno spoznanje med dvema tako sorodnima dušama naravnost nekaj usodnega, kar bi moglo prinesiti največjih koristi, pa tudi najhujših razočaranj.

Ta obisk bo postal mejnik v njenem življenju; drugače po vsem tem niti biti ne more. Ta mož, ki ga ni nikdar videla, je bil že sedaj za njo edini človek na svetu. Prav to je bilo nekaj nezdravega, strastnega, kar Rihardi na noben način ni hotelo ugajati. Toda dejstva se niso dala več izpremeniti. A borila se je še vedno z vsemi sredstvi, tudi z vnanjimi, ki so ji bila na razpolago.

Pričela je čitati zanimiv ruski roman, obiskala je vse znance, katerim je bila obisk dolžna, da bi se le z vnanjo raztresenostjo odvrnila od razdvojene notranjosti. Toda roman je bil nekaj narejenega, nedoživljenega, čisto pripravljen za samo senzacijo. V njem je mrgolelo polpzkih prizorov in je na vso moč nazorno opisoval moralno propast današnjega časa. Vse to je bilo za Rihardo nekaj plehkega in nezdravega. Pisatelj te knjige je bil morebiti umetnik, toda svoj sloves si je pridobil na tak dvoumen način.

Vsi obiski pri znancih ji niso prinesli tako zaželenih raztresenosti. Vse, kar so ji ti vsakdanji ljudje vedeli in mogli povedati, se ji je zdelo tako prazno v primeri z zanimivim občevanjem z neznancem v pismih.

Le pri vladnem ravnatelju, starem prijatelju in varuhu se je nekoliko ogrela. Čutila je, da je bilo v resnici sočutje, ko ji je rekel: »Kaj pa se je zgodilo z Vami, ljubi otrok? Vaše oči imajo nov sijaj, kakor da ste doživeli veliko notranjo srečo. Navsezadnje ste morebiti odkrili svoje srce in še koga drugega?«

Riharda se je posmehnila in odgovorila: »Nobenega srca nisem odkrila, pač pa izrednega duha!«

»O, duha!« se je začudil vladni ravnatelj, »to pa ni nič posebnega. Ves svet jih je poln, toda srce, resnično srce najdemo le enkrat in potem nikdar več.« Ta beseda jo je nekoliko užalostila in se je zamislila; njena stara bol je bila vzbujena.

»Morebiti pa sem odkrila in našla celega človeka; bomo videli,« je odvrnila po kratkem molku. Peljal jo je na vrt in jo je za kratek trenutek prijel za roko: »Samostojna mlada dama ste z jasnim pogledom v življenje,« je rekel, »toda v marsikaterem odločilnem trenutku se zmotijo najpametnejši. Lahko bi bil vaš oče, ali mi nočete zaupati?«

(Dalje prih.)

Vida Vera:

Ljubljeni stari mamici v spomin!

Kakor dan za dnem, odkar si se poslovila od nas, nepozabna stara mamica naša, nas vodi tudi danes spomin k Tebi, k tihi, s cvetjem posuti gomili, kjer mirno in nevzdramno spi Tvoje ljubeče, zlato srce!

Neskončna boleost nam objema duše ob misli, da si nam za vedno odvzeta! Oh nepozabna stara mati! Kako hrepenimo po Tebi, kako Te iščejo naše oči na Tvojem starem mestu, tam v sobici, kjer si sedevala, z nami v naročju! Saj smo bili Tvoji, Ti si bila naša, vsa naša!

Da si nas ljubila srčno in vroče to so nam dan za dnevom razodevala Tvoja usta! Zato so se vezala naša srca nate, kakor nežen bršljan ob močno deblo! Tvoja ljubezen

je bila naše vse. Iz Tvojih milih, ljubečih oči je sijalo solnce sreče na vsa naša otroška pota! Zato smo se vselej radostni vračali k Tebi, v Tvoj ljubeč naročaj, ker je bilo tako sladko počivati v njem! Četvero nas je bilo, — a Tvojemu srcu smo bili — vsi eno!

A danes Te ni več! Mesto pri oknu je prazno, a prazno je tudi v naših dušah, ki tožijo, ki plakajo za Tabo, stara mati! Ni Te več med nami! Tvoje čuteče srce je obstalo in je nehalo utripati. Končala in dopolnila si pot življenja! Ne koprniš več po naši ljubezni, po naših objemih! Ti počivaš, strta od življenja dolge hoje in srčnih bojev. Končala si, odšla si od nas!

Počivaj v miru — zlata stara mamica naša! Zaslužila si pokoj! Lepe so bile urice ob Tebi. S svojo brezmejno ljubeznijo si osrečila naša otroška leta. A vzela si jih s seboj, da se kakor Ti ne povrnejo — nikoli, nikoli več nazaj.

A eno si nam pustila! Spomin na vse tisto, kar si nam dala! Spomin na vso ljubezen, ki si jo imela do nas, in mi do Tebe! In ta ljubezen ne bo nikoli umrla! S Tvojo podobo v srcih bomo stopali v življenje!

Oh, stara mati! Vemo, da si dosegla za vso to ljubezen, ki si jo delila v prvi vrsti nam, svojim vnučkom, in vsem tistim, ki so Te prosili za njo, da si dosegla za vsa svoja dobra dela večno plačilo! Zato Ti hvala tisočero, hvala za vse.

Z Bogom, Ti kličemo, zlata mati, z Bogom, a ne za vedno. Saj se za to besedico pritagano skriva druga solnčnejša in slajša beseda, ki kliče Tebi in nam vsem »Na svidenje!«.

P. Lucki:

Usmiljenka.

Narava molči — le morje zapoje včasih svojo zmagoslavno pesem — pod temnimi oblaki jesenske noči. V nočni pokoj padajo medli odsevi sveče. —

V zadnji celici pokrajinske bolnice vlada popoln mir, grobna tišina. Iz sosednjih sob se čuje od časa do časa hripav kašelj bolnega starca ali bolesten vzdih siromaka, ki kliče smrt, pa je gluha za njegove prošnje in vzdihne. Silni pljuski nemirnega morja se zaganjajo ob obrežne pečine. —

Na smrtni postelji leži mlada žena, vsa onemogla in izmučena; zavest jo zapuša. Vsak dih, ki ji prihaja počasi in težko iz prsi, naznanja notranjo bol. Vsa je v ognju; vročinska bolezen jo muči. Kakor besneči val ob razbito ladjo, tako ji udarja vroča kri v lica. Trenutno je videti mirna in pokojna, kakor da sniva ljubezniv sen, a hkrati se zdi človeku, da vidi pred seboj ovenel cvet na bregu razburkane reke, katerega je siloma izruval nenasiten val. —

Uboga Ilka!

Njeno kratko življenje je vrsta bolesi in prevar. Matere ni nikoli poznala, nikdar ni okušala, kako sladko zveni to ime. Pri vsem tem pa je tudi pogrešala prave vzgoje. S svojim prihodom na svet je vzela očetu mlado, ljubljeno ženo, ki je bila podlaga vsej družini — in s tem postala — kakor tudi dva starejša brata — sirota. Rastla je, a nikoli ni občutila družinske sreče; prepir ji je polnil vsak dan ušesa. Hiša je propadala od dne do dne, ker ni bilo v njej reda, še manj pa dobrega — srca.

S šestnajstim letom je bila Ilka že skoro doraslo dekle. Lepe, črne oči so se ji svetlikale pod čelom, goste obrvi so se malone spajale, temni lasje so ji segali do kolen, lice pa ji je bilo belo. Ceprav je bila majhne postave, vendar je bila najmočnejša v hiši. Sosedo so zelo rade govorile, da je Ilka živa slika pokojne matere. —

Ilka ni bila doma zadovoljna, ker ni našla miru in ljubezni. V veliko srečo si je štela, če je mogla preživeti dan v krogu prijateljic ali materinih sorodnic. V krogu prijateljic je bila pri vsem prva, kar je le moglo zabavati družbo. Ker je bila vesele narave, prikupljiva in pametna, so si želele njenega prijateljstva. Mladi svet je sploh rad pogledoval za njo.

Tovarišice so večkrat opazile, kako Ilka zardi v lice, povese glavo in umolkne, kadar katera spregovori kaj nedostojnega v šali.

Naenkrat pa se je vsa izpremenila. Nihče ni slutil kaj se godi z njo. Nič več ni bila ljubezniva do svojih sovrstnic, niti ni več iskala njihove družbe. Ljubila je samoto. Nobenega dela se ni mogla lotiti. —

Ni bila še izpolnila šestnajst let, a že je bila do ušes zaljubljena v mladega častnika, s katerim je imela priliko vsak dan se razgovarjati. Zvitez si je kmalu popolnoma osvojil srce neizkušene mladenke ter jo tako očaral z lažnjivimi obljubami, da se mu je slepo žrtvovala. Štela se je srečno prav tedaj, ko je bila najnesrečnejša.

Nekega večera ga pričakuje na dogovorjenem mestu brez posebnega namena. — Uboga Ilka! Njena čast, sreča, dobro ime, vse je bilo v njegovi roki. — No —njega ni! Vročica se je loteva. Vso noč ni mogla zatisniti očesa. Što misli ji je rojilo po glavi...

Drugo jutro dobi pismo. Čita. Srce ji je hotelo počiti od bolesti. »Izdajalec,« vzklikne, »vse mi je vzel, a zdaj, videč, da se ne dajo zakriti posledice zločina, beži. Beži ter mi očita, da sem sama kriva. Gorje! Kaj bo z menoj?« —

Kmalu se je začel širiti glas, da je Ilka mati. Iz sramote se je ogibala ljudi. Toda ni se ji bilo treba skrivati, ker so se je ljudje sami ogibali in porogljivo zrlji za njo. To sramoto je zvedel tudi oče... »Zgubi se mi izpod strehe!« zarohni oče nad njo in s tem je postala uboga Ilka brezdomka. Sirmi svet ji je bil odprt, a ni je bilo duše, ki bi jo sprejela pod streho, kam — — ?

Hodila je od praga do praga, da bi našla kako službo, a povsod zaman. Ze se ji je porajala iz obupnosti misel, da bi si pretrgala nit bednega življenja, a zopet se ji je vsiljevala misel, naj se maščuje nad zapeljivcem. Toda maščevanja ni izvršila, ker je zmagalo usmiljenje. Potrpežljivo je pretrpela sramoto za sramoto; do dna je izpila grenko čašo pelina. —

Njene muke se bližajo koncu. Izpiti ima še zadnje kaplje iz čaše življenja, katero polagoma ugaša v njej — — —

Poleg bolnice sedi v čisti, beli, deviški obleki mlada usmiljenka. Z obraza ji odseva neizrekljiva milina in čista nadnaravna, prav angelska ljubezen. Kakor bdi skrbna mati nad endincem, tako čuva tudi usmiljenka nad strtim življenjem uboge Ilke. Nepremično ji zre v obličje. Z nežno skrbjo ji moči osušene ustnice s sladkim vinom, da bi jo nekoliko okrepila in privedla k zavesti. Toda bolnica ne čuti ničesar. —

Usmiljena sestra se zagleda v lepo, uvelo lice nesrečnice. Zamišljena zre na njo in ne more se več premagovati pred besedami, ki jih je narekovalo ljubeče srce. Skriva ji priigra na krasno lice solza sočutja in ljubezni. —

Dobro ji je znana povest bolnice. V zaupnem razgovoru ji je Ilka vse razodela ter ji je popolnoma odkrila svoje dušne rane. O, koliko lažje ji je bilo, ko je videla, da ta dobrotni angel deli svoje solze z njenimi solzami! Prvič v življenju je občutila, da so na svetu srca, ki resnično ljubijo in sočuvstvujejo z njo.

Usmiljenka ni niti z besedo očitala grešnici. Kaj še! Podala ji je svojo neomadeževano roko, jo dvignila iz propasti, kamor jo je vrgla ljudska zloba. Izmučeno in krvaveče srce ji je poživila z mislijo na božjo ljubezen in usmiljenje.

A sedaj, gledajoč jo pred seboj, premišljuje v duhu razne epizode iz njenega kratkega, a burnega življenja in — joka. Ilka je ljubila, trpela, a sedaj umira...

Neusmiljeni ljudje nepremišljeno sodijo in zelo radi obsodijo za vedno. Trpko se glasi vsaka beseda, s katero karajo zmoto — greh. Gori v nebeških višavah, kjer ni strasti, tam najdeš milost, ker se ne gleda samo na greh. Bolesti in trpljenja prerajajo grešno dušo ter jo dvigajo in krepé, da se vzpne do one višine kreposti, v katero jo je vrgla večkrat tuja krivda. —

Ni čuda, da so usmiljenkine besede, polne utehe in miru, blago vplivale na mlado bolnico. Bolečine se ji manjšajo, dihanje postaja mirneje. Plamen na obrazu ji polagoma ugaša, onemogli udje čutijo mir in uživajo sladki počitek. Bujno domišljijo polnijo mamljive slike, obdane z rajsko lepoto.

Ilka sniva. Na daljnem vzhodu so se kopali vrhovi v jutranjem solncu. Krvavo je žarel nebesni svod, na krasno obličje so se vsipali prvi žarki. Angel, oblečen v belo obleko, se ji približuje v nebeški krasoti, noseč v naročju trnjev venec, prepleten z lepimi vrtnicami. Bolnica vidi, kako se ji smehlja. Nato zasliši v popolni tišini harmonijo nebeških glasov. Naenkrat razpne nebeški angel roke, se ji nasmehlja in jo ljubeznivo povabi: »Pridi, golobica moja! Prišla si na konec trnjeve poti. S strmih zemeljskih pečin zleti navzgor, ne oziraje se na zemljo, kjer raste le bodeče trnje.«

Po tem prizoru pride bolnica k zavesti. Gleda in poslušá. Jeli prevara? Preplašena odpira oči in gleda pred seboj angela, kateri je bil prišel iz neba, ko je sladko snivala. Prav isti obraz. Po milem pogledu in nežnem nasmehu ga spozna. Gleda ga, kako skrbno razprostira roke nad njo. Bolnica gleda svojo — usmiljeno sestro.

To je eden izmed angelov, ki hodijo med nami, a jih svet ne pozna.

Dr. Fr. Debevec:

Kako si čuvamo zdravje?

(Nadaljevanje.)

Nadaljujmo razgovor o nalezljivih boleznih! Otroke napadeta prav radi škrlatinka in davica. Povzročitelj prve (iz rodu kokov) se naseli v žrelu, živi nekaj dni pritajeno, se množi in razširi po telesu. Nato se pojavijo bolečine v vratu, glavi, visoka vročina nad 39°, bruhanje. Naslednje dni poplavijo kožo rdečkaste lise in pike, iz njih se razvijajo izpuščaji. Kmalu je vsled teh kožnih

sprememb skoro vse telo za pogled škrlatnordeče, le nos, usta, brada ostanejo beli. (Izpuščaji pri ošpicah napadajo iste dele telesa.) Od vnetja nebnic (mandljev), žrela, otečejo vratne bezgavke.

Polagoma izpuščaji izgubljajo svojo rdečo barvo, pobledevajo. Koža se po več tednih začne luščiti, vročina izgine. — Nevarni zapleti pri škrlatinki so vnetja ledvic, srčnih zaklopk, sklepov, srednjega ušesa itd.

Obolele moramo nemudoma ločiti, osamiti od zdravih ljudi, zlasti od otrok. — Dandanes se že uvaja zaščitno cepljenje.

Davico povzroča nje bacil. Naseli se v žrelni votlini in okolici, se tam naglo namnoži, njih strup pa vpliva na celice ondotne sluznice, ki jih zasiri, pa skupaj s temi mrtvimi stanicami tvori umazano-bele obloške v žrelu, grlu in sapniku. Bolničnik (navadno v starosti 3.—5. leta), začuti bolečine pri požiranju, ohripavi, kašlja lajajoče votlo, skrajno težko diha in sope, včasih naravnost ves posinel lovi sapo. Vročina je povišana, a navadno ne pretirano in tudi ni skokoma narastla. Kadar preti nevarnost zadušitve vsled zamašenja sapnika z omenjeno belo-sivo sluznično naslago, mora zdravnik operativno naglo odpreti sapnik tik izpod grla; v umetno odprtino vtakne cev; skozi njo bolnik diha vse dotlej, dokler ne izkašlja zamaška — obloge. Ali pa vtaknemo cevko za olajšanje dihanja naravnost v grlo, torej brez operacije. Slednja ima pri slučajih hude nevarnosti zadušnja prednost, tembolj, ker se cevka zunaj bolje pričvrsti ko znotraj v grlu.

Čim je bolezen-davica dognana, moramo bolnika nemudoma osamiti, najbolj v bolnici. Ne čakati, češ: otrok se je prehladil v grlu! Marsikatero otroče je to »tolažbo« plačalo z življenjem vsled zadušitve...

Zdravimo z zaščitnim serom, ki se vbrizgava pod kožo bodisi bolniku, bodisi osumljencem. Žal, varnost po takšnem cepljenju ni trajna. Baš v poslednjem času čujemo o iznajdbi cepiva proti davici, ki ima moč, da izzove trajno varnost pred obolenjem.

Topli obkladki, grgranje so pri začetni ali osumljeni davici priporočljivi.

Poleg preteče opasnosti zamašitve sapnika in zadušnja so pri davici možni še drugi neprijetni zapleti. Dočim kužne kali ostanejo na mestu obolenja (v žrelu, grlu, sapniku), nje strupi zaidejo v okolico in vsepovsod po telesu, pa otrujejo razne živce in mišice. Oslabi lahko potem srce, otrpnejo živci, zlasti oni v goltu, na obrazu. Večji del to otrpnenje ni stalno, čez nekaj časa izgine. Nosljajoča govornica, trajna ali le začasna, izvira odto.

Ošpice obišejo enkrat skoro vsakega otroka. Zboli z vročino, katarjem v nosu, žrelu, na očeh, mogoče tudi v dihalnih cevah. Kašlja nekoliko. V ustih se pojavijo bele pike z rdečim obrobim pasom, a na koži — po par dneh — rdečkaste pikice, ki se večajo, tudi zlivajo ena v drugo. Tu in tam se izcimi iz rdečih nabreklih kožnih plošč mozoljec — mehurček.

Nekako po 8 dneh se stanje preobrne in zboljša. Kot neugoden zapletek omenjajo pridruženje pljučnice, oslabitev srca. Ošpice slabè telo, za druge bolezni postaja večja nevarnost.

Obolelo otroče ločimo — ako se da — od zdravih. Posebnih lekovitih načinov ni in navadno niso bogvekaj potrebni. Ležanje do osem dni po padcu vročine, grgranje, vlažno-mlačni obkladki okoli vrata, sredstva za olajšanje kašlja itd. — Čuvajmo pred prehladi!

Kužne kali v sobi prilično uniči dnevna svetloba in zračenje.

Osepticam slične ali zdaleka ne tako opasne so norice. Okuženje nastane podobno ko pri prejšnjih danes opisanih kužnih obolenjih. Ob zmerni vročini vzkale po telesu — zlasti hrbtu — poedini rdeči izpuščaji, ki v sredini zvođené v mozolje in mehurčke; ti se kmalu posuše. Dočim so prvi mehurčki že posušeni, drugi šele vzbrstevajo. — Vsled strupov včasih obole ledvice, sklepi.

Zdravljenje: Osamitev, ležanje, včasih je potrebno tudi spiranje ust in grgranje itd.

(Dalje prih.)

Odgovori na pisma.

Razgovori z gospo Selmo.

Manica F. Mislim, da bo najboljše, ako prideš o priliki v Ljubljano — seveda, ako resno in kmalu misliš na strokovno izobrazbo, čimprej — in se vpišeš na tozadevni oddelek obrtne šole (Srednja tehnična šola na Mirju). Sličice, ki si jih poslala, sem nekaterim pokazala, ki so mi dali ta nasvet za Tebe. — Zelo pa ti tudi svetujem, da pripraviš osnutek za Vigredno prilogo in ga pošlješ o priliki uredništvu. Tudi pri Osrednjem uradu za pospeševanje ženske domače obrti v Ljubljani bi kaj takega sprejeli. — Vsekakor pa mi sporoči, kako se boš odločila!

Jožica. Vprašaj pamet in srce! Oboje ima tu važno in odločilno besedo. Kar tako le na tak kratek popis Ti prav res ne vem svetovati. Zraven tega si pa pisala tako pozno, da Ti v 10. številki nisem mogla več odgovoriti, Ti pa praviš, da se moraš hitro odločiti. Naglica pa prav pri taki stvari, ki gre za sve življenje, res ni pridna. Mislim pa, da pri tem nikdar ne sme odločiti samo simpatija in antipatija, ampak duševne in telesne lastnosti obeh delov. Zanima me, kako si se odločila.

Nenifar. Tvoje pismo je prišlo 11. IX. 10. IX. pa sem oddala svoje odgovore uredništvu, ki je ta dan sklenilo svoje delo za 10. številki Vigredi. Tako se zgodi veak mesec 10., da je končana številka za prihodnji mesec. In tako je pismo čakalo na odgovor do te številke. — Kakor izprevidim iz obširnega pisma, pridno hodiš po znanih stezah za Resnico. Hvala Ti za sliko Tvojega doma! Sedaj sem lahko v mislih večkrat poleg Tebe. — Prav, da si otrok in tudi hočeš ostati otrok! — Praviš, da ni težko, papir pokrivati z znamenji, a težje je ta znamenja razumeti. To je že res! A kar pomisli, kako bi Ti bilo, če bi z današnjim dnem prenehalo to dvojno znanje! Veseli me, da Ti bo prijateljica pomagala pri iskanju Resnice, a pripomnim, da glavno delo čaka Tebe. Tudi me veseli, da Ti je prijateljica na isti način razložila znano zadevo, kakor jaz. — Kljub temu, da si odklonila v prejšnjem pismu naproseni naslov, sem Ti ga po uredništvu poslala na naslov, ki si ga pridejala prvemu pismu. Upam, da si ga prejela. Ker vidim, da Ti bo prijateljica boljša opora kot pa jaz, prav nič ne zahtevam, da mi še pišeš. Lahko pa to storiš, kadar in kolikorkrat hočeš. Ali se motim, ali sem na zadnji razstavi res zasledila Tvoje ime?

Mara. Kakor vidim, se ne moreš izruvati iz preteklosti. Vedno gledaš nazaj in seveda potem vidiš vse tisto, kar Te potem razburja. Odločno Ti odsvetujem, da bi se iznova vtičala v stvari, ki Te potem samo razburjajo.

Vesela bodi, da si se tega odkrižala in da lahko kaj več storiš za svojo duhovno rast. — Zakaj nisi prejela odgovora v prejšnjem mesecu, lahko prečitaš v prejšnjem odgovoru. Kar pride po 10. v mesecu, mora čakati do prihodnjega meseca. — Oglasi se še!

Salvia. Sporočam Ti, da se s pesmimi ne ukvarjam, ampak gospodinjim le temu našemu kottičku.

Pozna cvetka. Prvo, kar Te prosim, ne piši drugič tako na gosto! Prav res ne vem, če sem vse prečitala, ker si napisala po vseh straneh, potem pa še okoli in okoli. Upam, da bo Vigred v Našem domu tudi v tem še čitateljice poučila. — Veseli me, da si bila pri duhovnih vajah in si se tako zadovoljna vrnila iz njih. — Glede duhovnega življenja Te pa moram posvariti pred neko duhovno sebičnostjo. Res je, da moramo skrbeti v prvi vrsti za zveličanje lastne duše. Ni pa prav, ako se potem zapremo v svojo kamrico in se za nikogar več ne brigamo. In vendar je vsak človek dolžan skrbeti za telesni in dušni blagor vseh, ki pride ž njimi v stik. Ne samo molitev, ampak tudi delo in žrtve za druge, zlasti današnji dobi priporočla sveti oče. — Zato le nikar ne se zalži kakor polž, ampak delaj, kolikor moreš tudi za druge. Saj prilike imaš dovolj. Nič ne vprašaj: ali se mi ljubi, ali ne, ampak vse, kar in kolikor moreš!

Magnolija. To je bilo pa spet enkrat dolgo pismo! Torej si bila pri duhovnih vajah! Moralo je biti res lepo, ker tudi druge pohvalijo. In pa, da se je sestra tako izpremenila, sebi v korist in Tebi v veselje. Glej, da se je tista stvar poravnala, o kateri sva že tolikokrat razpravljali, pa še mene veseli. Prav iz srca Ti čestitam! Zdaj vidiš, kako prav je bilo, da si kljub vsemu vztrajala. Že zdaj si bogato poplačana, kako pa še boš! — Drugič pa še o svojih križih in težavah kaj napiši, ko si zdaj same vesele novice napisala!

Zaprta ptičica. Seveda se Te še spominjam in marsikatero druge, ki je prav tako zaprta, kakor Ti. Prav, da se hočeš svojemu poklicu vsa posvetiti. To je poštena beseda, ki jih prav danes tako zelo rabimo. Tudi prijateljico, ki še vedno pridno dela, lepo pozdravi! Razumem, da zdaj ne moreš večkrat pisati; boš pa pozneje, ko se razmere spremenijo. Pozdrav vsem!

Prihajajoča. Tako odkrito si mi povedala svoje življenje, da Te zdaj kar dobro poznam. Tako lepo imaš doma, morebiti kar prelepo, pa si menda zato včasih čmerna in sitna. Pa to moraš odložiti, ker prav nič ne pristoja lepemu dekliskemu značaju. (Prečitaj tudi odgovor Pozni cvetki, da mi ne bo treba ponavljati!) Prav, da se mnogo giblješ v družbi prijateljic, kjer storiš lahko veliko dobrega. Prav nič napačnega ni, če

si mi vse zaupala, saj jaz obdržim vse zase. — Glede možitve pa je prav, če si ustanovijo lasten dom tudi dekleta, ki bodo znale svojo družino usmeriti v duhovno plat. — Označene stvari pošlji na uredništvo, ker se jaz ne ukvarjam s takimi stvarmi. — Seveda lahko še pišeš.

Marija. Ko si mi pisala obširno pismo, si imenovala ljudi, ki jih vse poznam in tako tudi Tvoje razmere bolje razumem. So pa tudi take stvari, ki jih moram vsak dan desetkrat slišati. Službe išče lahko rečem sto deklet, a kaj, ko jih pa ni. Vidim Tvojo dobro voljo, da bi prišla za vsako delo, a žal, da Ti ne morem nikamor svetovati. Morabit se bo kaj preokrenilo. Seveda pa bom

misllla na Tvojo zadevo. — Zadnja točka pa je vprašanje zase: tu nič, tam nič. Res, da minus ni minus dá plus, a samo v algebri. Le sama pomisli, če ni res. In pa šest let čakanja! Kaj se vse med tem časom lahko zgodi! In pa take obljube navadno ne drže. — Mislim, da sem Ti na vse na kratko odgovorila. Pišeš pa mi seveda še lahko.

Dora. Celó iz daljne Amerike si se oglašila! Bilo jih je že nekaj iz novega sveta pri nas in tudi Vigred se oglašá pri Vas. — Vaše razmere včasih zasledujem po »Zarji«, a vedno zaman stikam po kakem popisu ženskega dela pri Vas. Ali mi boš Ti kaj obširnega poročala? Pozdrav vsem ženám in dekletom tam v novem svetu!

N * A * Š * D * O * M

Dragica!

Morda se spominjaš, kako sem Ti že lani pravila o Stani iz Rožnega doma in o njenem karitativnem delu. S Stano sva prijateljici in jo dobro poznam. Zato sem zadnjič še enkrat pregledala lansko »Vigred«, če nisem kaj napačnega govorila o njej.

Tudi letos bi potrdila vse one besede. Le zdi se mi, da sem premalo, vse premalo povedala o Stanini dobrotelnosti. Saj se vendar takšno delo ne da opisati po točkah, niti se ne dajo določiti nikakršna pravila za posamezne slučaje. Kolikor sem tudi premišljevala, se mi zdi vse njeno in naše dobrotelno udejstvovanje najbolj točno označeno z besedami: vse svoje življenje, do najdrobnejše kretnje in najbolj skrite želje moramo prepojit v ljubeznijo.

Ali hočeva premisliti? Kaj pa je tisti malenkostni dar, ki ga izročiš popotnemu beraču, če ga pa ob istem trenutku niti ne pogledaš in se ti ne zdi vredno odgovoriti na njegov pozdrav! In vedi, da ti je marsikatera stara, preizkušena ženica bolj hvaležna, ker jo znaš tako mirno, sočutno poslušati kot pa zato, ker še nikdar ni prazna odšla iz tvoje sobice.

Kdaj smo dolžne biti dobre? Verjemi, ljubezen ne sprašuje. Če boš jedla jabolko, edino od dopoldanske južine, pa boš zagledala otroka, ga mu boš gotovo dala; kako bi sicer mogla drugače, da bi te ne pekel pogled ubogega malčka, za katerega je šola premagovanja še pre-

ostra! Če te tvoja tovarišica prosi, da ji pomagaš, kadar bi ti najbolj rada počivala, ji boš pač smehljaje ustregla; saj ne veš, kako dolgo morda že ona ni počivala in kako zelo bi bila potrebna počitka. Morda si že kdaj dohitela staro mamico, ki se je kar krivila pod težkim bremenom: ona v preprosti delovni obleki, ti pa v novem kostumu, v katerem nisi bila prav nič pripravljena za prenašanje tovorov. Povej mi pa, ali ti ni bilo ves čas tako mučno, če si ponosno korakala poleg ženice in ji nisi pomagala? Ali bi ti danes ne bilo ljubše, če bi takrat tudi malo zmečkala svojo novo obleko? In če tam v zadnji, raztrgani bajti zboli uboga samica, ki pod milim nebom nima svojega človeka, da bi ji stregel: ali je nismo pravtako ali še veliko bolj dolžne obiskovati in ji streči kakor pa naši prijateljici, katera ima še starše in ji njeni domači skušajo že kar ugoditi vsako željo? Ljubezen je iznajdljiva, vedno opazuje, vedno posluša, vedno premišluje, kje bi mogla pomagati.

Pa se bojiš, da bodo zlorabljali tvojo postrežljivost? Morda kakšnega megle nega dne res opaziš, da tvoja okolica ne izpolnuje niti svojih dolžnosti, ampak jih lahkomišljeno valj na tvoja ramena, ki si že itak navajena mnogo prevzeti. In veš, takrat, ko si polovico noči prečula in šivala za božičnico, pa so se potem matere obdarovancev skregale in so sovražile tebe, češ, da si pristransko razdeljevala. In si tedne in mesece skrbela otrokom za

učila in za dopoldansko malico, dokler nisi zvedela, da imajo vsak dan denarja za čokolado in sladkorčke ...

Verjamem ti, da še nisi obupala. Da si se le skrivnostno nasmehnila vsakteremu, ki te je nalašč opozarjal ob teh in podobnih prilikah, češ: »Ali se še nisi spametovala?« — Kako pa bi me vse mogle delati drugače, če pa Elizabetine rože tako opojno dehte. In so naše prve in vsakdanje jutranje misli, kako naj bo vse v božjo čast in bližnjemu v pomoč. In nas je apostol učil, da je poslednja in največja — ljubezen. Francka.

Vigred prinaša vsestransko koristno čtivo!

Gospodinjstvo.

(Nadaljevanje.)

V zadnji Vigredi smo govorile o časopisu, zlasti še o dnevnem časopisu in kako naj ga gospodinja s pridom čita. Imamo pa tudi še razne tednike, ki nas obiskujejo vsak teden. Časovne novice v njih seveda niso tako sveže, kakor v dnevniku in so navadno tudi zgoščene in skrajšane. Zato pa so razni članki bolj bogati, ker se v njih odzarja potek celotedenskih dogodkov. Smatramo jih lahko kot nekaj pregled vsega, kar se je v preteklem tednu zgodilo. Navadno ima tednik prav dobro razdeljeno snov za razne družinske člane. Ne ozira se samo na moški svet, ampak tudi na ženstvo in celo na otroke. Ko možem pripoveduje vse ono, kar nje posebno zanima, skuša tudi ženam, materam in gospodinjam nuditi vsak teden nekoliko tistega, kar je možu namenjenega, pa tudi obratno. Nasprotno, pravi hasek ima eden kakor drugi le tedaj, ako zasleduje vse, kar list prinaša. Umevno je, da tak tednik postane nekako središče naše družine. V njem in ob njem se zbiramo kaj radi zlasti ob zimskih večerih. Zato se mi zdi, da ne bo odveč, ako se danes porazgovorimo tudi nekoliko o skupnem branju. Na žalost moramo priznati, da se je tovrstno čtivo že kar izgubilo iz naših domov. In vendar je prav tako skupno čtivo, pripovedovanje in razgovorjanje ona vez, ki v resnici veže vse družinske člane. Seveda pa ne zna vsakdo pravilno brati in pripovedovati. Žena in mati, ki to zna, pripravlja svojim otrokom, pa tudi celi svoji družini veliko veselja in prinaša svojem prav mnogo solnca v dom. In res mora biti dom pravo solučno mesto, kjer nikogar ne mrzi, ampak ga obseva solnce dobrote in lepote in veselja s svojimi najtoplejšimi žarki. Pa tudi ni nič težkega, da gospodinja pravi način najde; ako le zna

kar iz srca lepo čitati in pripovedovati, pa bo našla tudi hvaležne poslušalce. Pravilen izgovor in pravilen poudarek popolnoma zadošča pri čitanju, da to izrazi, kar je v čtivo zapopadenega. Le pomislimo nazaj, kako lepo je bilo, ko so nam stare matere pripovedovale pravljice. Vse tiho, mirno in toplo je bilo okoli nas, pa bodisi da smo sedeli z njo na pragu, ali pa ob topli peči. Njena usta so znala staro, že sto in stokrat povedano pravljico na novo oblikovati in tako je vstajala v večerni tihoti pred nami in nas zajela. S sanjavimi očmi smo gledali v daljavo; izhaja vsakega grma se nam je zdelo, da prihajajo bajne postave; vse smo razumeli in v vse smo se uživali. Celo naša mačka, ki je sedela poleg nas, je bila vsa tiha v večernem miru. — To je bila slika dobre pripovedovalke.

Pa tudi v današnjih dneh je za pripovedovanje posebno primeren čas, ko dan polagoma prehaja v noč. Seveda vsega ne moremo pripovedovati, mnogo je takega, kar vse lažje čitamo. In tako pridemo nazaj k našemu tedniku, pa tudi k mnogim prelepim knjigam, zlasti Mohorjevim, ki bodo nam vsem prav dobre svetovalke za domače čtivo. Če le najdeš v kaki knjigi nekaj lepega, kar bi tudi drugim napravilo veselje, potem le kar hitro prečitaj. Zdi se mi, da je to še posebno priporočljivo tam, kjer se hočejo družinski člani porazgubiti na večer v razne smeri, pa jih more tako skupno čtivo privezati na družinsko skupnost. Prav tako živo občevanje družine v pripovedovanju, kramljanju in skupnem čitanju nam tudi pokaže tisto lepoto branja, ki bi je morebiti posamezni niti ne našel. Mislim pri tem na marsikatero pesnitev, ki posameznika v samotni ne zadovolji ali ga celo muči z žalostjo, toda pri skupnem čitanju, kateremu sledi potem tudi prost razgovor, se vse take hibe izravnavajo v splošno korist čitanja. Vsi tile naši poznojesenski in zimski večeri naj nas zbirajo v domu ob lepi knjigi in dobrem časopisu. (Dalje prih.)

Vprašanja iz gospodinjstva.

Marjanca I. vpraša, ali je priporočljivo kupovati dišeče milo za vsakdanjo uporabo in če morebiti tako milo koži ne škoduje.

Jožica K. vpraša, kako bi spravila črnilo iz belih tal.

Ivanka M. prosi, naj bi ji katera Vigrednica povedala, kako spravi madeže od jajec na srebrnih žličkah. Ima namreč gostilno in ji je težko, da so ji srebrne žličke počrnele.

Gospodinja vljudno prosi, da bi ji Vigrednice iz svojega praktičnega življenja povedale, kako naj osnaži nekatere železne stvari v kuhinji, ki so počrnele in se jih je prišla rja.

Opomba urdnistva: Vsa ta vprašanja uredništvo čitateljicam toplo priporoča in prosi za tozadevne odgovore.

Pripomniti moramo, da na vprašanje Vignednice, ki je pred meseci prosila za odgovor glede valjenja purančkov, do danes še ni prišlo niti enega odgovora. Ponovno prosimo, da čitateljice svojih praktičnih izkušenj ne skrivajo sebično, ampak jih dajo tudi drugim v koristno uporabo.

Kuhinja.

Možgani z ledvicami. Zarumeni v razbeljenem presnem maslu drobno zrezano čebulo, prideni osnažene cele telečje možgane, malo soli ter vse skupaj dobro premešaj. Ko so možgani gotovi, prideni fino sesekljane ali zmlete ledvice, ki jih že prej do mehkega oprazi. Za zboljšanje okusa prideni še malo kisle smetane in popra.

Bigus (v Sleziji znana domača jed). V litru vode skuhaj $\frac{1}{4}$ kg prekajenega, na koščke zrezanega mesa in malo prekajenega špeha. Ko vre meso dobre pol ure, prideni $\frac{1}{2}$ kg kislega zelja; olupi in zreži na kolesčke 1 kg krompirja in prideni tudi tega. Ko se vse zmežča, primešaj malo prežganja, kumne in popra in jed je gofova. — Za tako jed se dajo porabiti ostanki mesa, klobas in špeha.

Jabolka z vinsko kremo. Deni v kozico malo vode, sladkorja in limonove lupine. Ko to zavre, prideni olupljena in na krhle zrezana kislja jabolka; pokrij posodo in pari jabolka, da se zmežčajo. Nato položi krhle pazljivo na krožnik, da ostanejo kolikor mogoče celi. K soku, v katerem so se parila jabolka, prideni $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{4}$ l sadjevca ali vina, malo sladkorja, 1—2 žlici moke, ki jo prej gladko ometaj v sadjevcu ali vinu in en rumenjaki; deni vse skupaj v primerno posodo ali kotliček in mešaj na vročem štedilniku, da krema naraste. S kremo obloži jabolčne krhle. Povrh pa še potresi, če hočeš, malo zmletih orehov ali lešnikov.

Sladko zelje. Osnaži zeljnato glavo, zreži jo na široke rezance, popari ter kuhaj v slanem kropu. Ko je zelje že skoraj kuhano, prideni moke in malo kumne. Preden zelje odstraniš, vmešaj še par žlic kisle smetane in zabeli z praženimi kruhovimi drobtinami. Lako prideneš zelju tudi še par zmečkanih krompirjev.

Vprašanja iz zdravstva.

Sirota. Operirani ste na slepiču. Sedaj je že bolje toliko, da lahko že pomagate na polju. Skrbi Vas, če bode te kmalu že vse delali in vse jedli, kar se vam poljubi, kot včasih. Vendar pa čutite, da ste slabokrvni in ne zmorete še vsega, starši vas pa kregajo, ker še ne gre vse prav gladko. Radi bi že drugi mesec nosili mleko v mesto. Na to Vam lahko rečem sledeče: Če se je opera-

cija posrečila, boste v doglednem času vse lahko delali in jedli, kot pred operacijo, vendar ne takoj. Pri različnih ljudeh traja to različno: mesec, dva, tudi tri. Gotove občutke na strani operacije pa človek čuti še dolgo, dolgo, končno se jih pa navadi in ga ne motijo več. Se nekaj Vas skrbi. Začetkom maja meseca Vas je naenkrat tako čudno zbolelo v trebuhu, potem proti želodcu, srcu, nekaj časa Vas je nato držalo v prsih, potem v grlu in nato v spodnji čeljusti, tako ste se prestrašili, kaj bo, pa je nehalo in sedaj je dobro. Kaj da je to bilo, bi radi vedeli. Nič hudega. Refleksa po živcu, ki veže vse te organe, nič hujšega. Bodite mirni!

I. Str. v P. pri K. Imate bolečine v želodcu in trebuhu in to se Vam vedno ponavlja podnevi. Ponoči imate mir. Ko se Vam želodec izprazni, pa Vas začne ščipati in zvijati, kot bi imeli gliste in mislite, da jih imate, ker Vam je tako slabo, čeprav nič ne jeste, da Vam je kar neznosno. Veste, ni to znak, da imate gliste. Gliste se morajo dokazati le v blatu, in sicer žive ali pa njihova jajčica, kar se pod mikroskopom od strani zdravnika lahko določi. Sele potem smete reči: gliste imam. Bolečine in slabosti, ki jih čutite, imajo lahko vse drugačne vzroke. Značilno za Vašo bolezen je, če Vi pritisnete roko na želodec — Vam je dobro. To znači veliko. Pojdite takoj na rentgenološki pregled želodca na tešče in tam Vam bodo dali listek, na katerem bo Vaš zdravnik opazoval vzrok te bolezni.

Ciganka. Kot dveletnemu otroku Vam je protin skoro popolnoma zvil noge. In le malo se Vam je popravilo, popolnoma pa ne. Sedaj ste stara 19 let in vprašujete, če je mogoče, da se Vam noge še pozdravijo. Iz Vašega popisa ne morem spoznati ali so Vam noge rahitične, ali pa je res kako revmatično obolenje, protin, kakor pravite. Morda se enkrat obrnete do kakega zdravnika, ki Vam bo razložil s tem, da Vas bo natančno pregledal. (Pa če Vas življenje ni obdarilo z ravnimi, lepimi nogami, ne obupavajte in nikar si ne nadevajte imena Ciganka, ker ste vedno človek in z lepo dušo lahko najboljše dekle.)

Otožna. Glava Vas boli vsak dan, vsaka najmanjša stvarca Vas razburi, vedno mučne sanje Vas nadlegujejo tako, da ste včasih jutraj bolj trudna kot zvečer ko greste spat. Pri jedi nimate teka, perijoda v redu, le noge Vas bolijo in trebuh Vam je napet. Pred očmi se Vam megli, ko čitate. Pri zdravniku še niste nikdar bili. Vprašate, če naj se daste pregledati na rentgenove žarke. Svetujem Vam, da se obrnete na prvega zdravnika, ki je v Vaši bližini. Morda bo treba pregledati srce, pljuča ali kaj drugega. Rentgenovi žarki lahko pridejo še do veljave, če bo zdravnik spoznal za potrebno.

Minka. Na obeh rokah imate polno bradavic, ki ne izginejo, nasprotno, vedno se večajo in širijo po številu. Radi bi vedeli,

kako bi jih odpravili. Za bradavice se dobijo neke vrste kapljice v apoteki, ki se smejo rabiti le po zdravnikovih navodilih, tudi električnim potem se to da odstraniti. — K zdravniku, sami nikar ne poskušajte, da si ne nakopljete gnojenja na roki! Morsko kost imate na levi roki, ki je vedno večja. Kaj naj storite? Tu bi rentgen lahko pokazal kaj je v globočini in kakšna morska kost je to. Tudi še nekaj imate, kar ne morete vsakemu zaupati, matere nimate, da bi ji zaupali. (Oj, koliko je drugih deklet, ki imajo mater, pa ji nič ne zaupajo!) Vi pa čutite, da bi ji lahko edini mogli zaupati — kako velika resnica! In kako grešijo dekleta, ker se ne obračajo do matere v vseh težjih vprašanjih. Tudi če ni mati izobrazena, pa ima skušen veliko, nekaj bi že mogla svetovati. Vsaka pa seveda tudi ne more. Ali mati je le mati, in Vi jo tako zelo pogrešate, ker je nimate. — No, pa zaupajte nam, kar pisemce na »Vigred« in neko izmišljeno ime, pa popišite vse, kar Vas teži, natančno in razločno. Kar se bo dalo iz njega razbrati, bomo odgovorili in svetovali.

L'espérance. Kocinice na obrazu in rokah se električnim potom odpravijo na kliniki v Zagrebu. Basedova bolezen bi bila skoraj kontraindikacija za možitev. Dobro premislite, da je v zakonu treba veliko potrpeti in se slabi živci ne dajo drugače umiriti kot z mirom in primernim zdravniškim navodilom. Zato pa v zakonu nimate

vedno garancije. — Ko bom zadevo še natančneje premislil, Vam bom odgovoril. Pišete dosti natančno in se Vas lahko razume iz popisa samega. Najbolje bi bilo sicer, da bi se človek poglobil v Vaše razmere, sedanje in bodoče in potem bi Vam lahko svetoval.

L.HI. S. iz Zg. K. Stara ste 23 let, tehtate 70 kg. Na levi strani pljuč Vas je začelo boleti, kot bi bila rana; silna slabost in spanec Vas je mučil. Noge so Vam bile težke, po jedi Vas je bolel želodec, teka niste imeli in vedno Vas je žejalo. T. 37^a, v obraz redeča, kašljali ste. Zdravnik Vam je ugotovil bronhijalni katar, nato izboljšanje in zopet poslabšanje, dokler niste začeli bruhati kri. Radi bi vedeli, če je to jetika. To se lahko konstatira, treba samo mikroskopično pregledati izpljunek in ugotoviti tuberkulozne bacile v njem. Higijenski zavod ali zdravnik, ki ima mikroskop, Vam to lahko ugotovi. Periodo imate vsakih 21 do 25 dni, teden dni trajajoča. Tri dni prej bolečine v prsih in nato v križu; noge težke kot svinec, kri v velikih množinah, celi kosi. Nato noge odnehajo, perioda tudi. Duh zoprni, omotica in slabost; nato belo perilo. Srce Vam vedno silno bije, in se Vam pozna vsak utrip, kar Vas dela silno nervozno. — Te nerednosti v periodi so odvisne od Vašega slabega telesnega zdravja. Pojdite k zdravniku ali v bolnico.

D ♥ O ♥ M ♥ A ♥ I ♥ N ♥ D ♥ R ♥ U ♥ G ♥ O ♥ D

»Naše ognjišče« — tako se imenuje prvi slovenski list, ki je začel sredi septembra izhajati v Belgradu kot glasilo »Zveze služkinj«. Ureja ga g. Tomaž Ulaga. Morebiti bo list polagoma postal versko glasilo Slovencev v prestolnici. Naroča se pri Zvezi služkinj, Belgrad, Krunska ulica 28. Stane 30 Din za celo leto.

Dne 8. oktobra se je vršil v Ljubljani vsakoletni redni občni zbor Prosvetne zveze. Iz vseh poročil je jasno, kakšno kulturno delo vrši prosvetna zveza med našim narodom.

Veliki koncert »Pevske zveze«, ki se je vršil dne 8. sept. in pri katerem je bilo nad 2400 pevcev in pevk, je poslušala tudi Nj. Vel. kraljica Marija; po končanem koncertu se je odpeljala v Tivoli in bila tam navzoča pri predstavi Gorenjskega slavčka.

Isti dan popoldne je imela tudi Slovenska kršč. ženska zveza svoj občni zbor. Iz poročila posnemamo: S. K. ženska zveza, ki je vršila v poslovnem letu 1930-31 svoje delo po dosedanjih smernicah.

Včlanjenim društvom in dekliskim odsekom je v okrožnicah dajala navodila za predavanja in programe za razne proslave. Društvom in krožkom, ki so želeli predavanj, je Ženska zveza po možnosti ustregla in poslala predavateljico.

V zavetišču Poselske zveze v Marijinem domu je prirajala dvakrat na teden predavanja iz vzgoje, lepega vedenja, iz spisja in računstva ter o pomenu organizacije. Za gospodinjsko izobrazbo je skrbela s kuharskimi in 10 tedenskimi gospodinjskimi tečaji. Kuharski tečaj je bil v Ljubljani za meščansko kuhinjo, kmetijsko-gospodinjski pa so bili v Borovnici, Ovsišah, v Poljanah nad Skofjo Loko, Gorenjem Logatcu, Kovorju in Horjulu.

Tudi v letošnjem letu je Ženska zveza skrbela za krepitev mestnih otrok v svoji počitniški koloniji na Homcu.

Po zgledu drugih mest, kjer skrbi za potujoče ženstvo dobro organiziran kolodvorski misijon, je Ženska zveza započela akcijo, da se ustanovi kolodvorski misijon tudi v Ljubljani. Načrta pa dosedaj še ni mogla realizirati. Ker se dogaja, da dekleta nasedejo vabljivim oglasom v časopisu in pridejo potem v kraje, kjer je ogroženo nji-

hovo poštenje in vera, je ZZ posredovala na merodajnih mestih, naj se taki oglasi ne objavljajo. Po svojih zastopnicah se je ZZ udeleževala vseh važnejših proslav in patriotičnih prireditev, kakor tudi evharističnih in marijanskih prireditev. ZZ je tudi v stiku s sorodnimi organizacijami v tu- in inozemstvu in se udeležuje sestankov in posvetovanj, socialnih in dobrodelnih ustanov. V dneh 7., 8. in 9. oktobra je priredila ZZ prosvetno organizatoričen tečaj za članice včlanjenih društev. —

Letos je preteklo 500 let, kar je umrla mučeniške smrti na grmadi francoska junakinja sv. Ivana d'Arc. Spomin na ta dogodek so slovesno proslavili na kraju mučeniške smrti sv. Ivane, v mestu Rouen (Ruán). Slovesnosti so se poleg Francozov udeležili tudi mnogi Angleži. Kakor znano, so Angleži obsodili Ivano kot čarovnico in krivoverko ter povzročili njeno smrt na grmadi. Sv. očeta je na proslavi zastopal angleški kardinal Bourne. Poleg njega so bili še navzoči kardinali van Rocy (Belgija), Verdier (Pariz), Szered (Ogrska), Liénart (Lille), okrog 50 škofov in prelatov, francoska maršala Petain in Franchet d'Esperey, zastopniki francoske vlade, mnogo poslan-

cev in velikanska množica francoskega ljudstva. Dne 30. majnika zvečer so na istem kraju, kjer je pred 500 leti zgorela sv. devica, zažgali v počaščenje svetnice velikanski kres. Od tam je šel sprevod proti reki Seni, kamor so vrgli l. 1431. pepel sv. Ivane. Na mestu, kjer se je to zgodilo, so navzoči cerkveni dostojanstveniki metali v reko šopke cvetic.

Digred vse rado čita!

Belgijske katoliške delavke pri sv. očetu. Prve dni meseca septembra je obiskalo Rim mnogoštevilno zastopstvo belgijske katoliške delavske mladine. Pripeljale so se v dolgem vlaku iz Bruslja skozi Švico; spotoma so se ustavile v Milanu in Genovi, nazajgrede v Asiziju in v Florenci. Potovanje je bilo zelo spretno organizirano; vsaka udeleženka je pred odhodom prejela od pripravljalnega odbora knjižico s popisom krajev, ki so jih obiskale, z nekaterimi, za potovanje primernimi molitvami, liturgičnimi spevi in kratkimi premišljevanji za vsak dan potovanja. V Rimu so bile nastanjene po katoliških zavodih. Dne 8. sept. jih je sprejel sv. oče v posebni avdijenci.

IZ UREDNIŠTVA IN UPRAVE

F. L. Drugič pišite samo na eno stran. Pošljite še kaj!

Jadranka. Ni enotnosti v Vašem spisu. Okoli misli, ki jo nameravate obdelati, strnite vse stransko in nebitveno. Nikdar to zadnje ne sme dobiti premoči nad glavno misljo. Pri Vas pa se ne da razbrati, kaj je glavno, kaj postransko. Menda zato, ker kje najdete par lepih besed, bolje fraz, ki jih hočete na vsak način porabiti v svojem spisu. To pa je potem vzrok, da se Vaša lastna mi-

sel razblini. — Tudi je v Vašem »Prvem srečanju« mnogo napak, kakor: nigdar = nikdar, življenje = življenje, trenotek = trenutek, gdor = kdor itd. In pa: srečamo se ne »poleg sebe«, — solza ne »kane v dušo«, — veter ne »vre«, — struna se utrga, ne zlomi. Potem pa: himne in melodije in slutnje in skrivnosti se v tako kratkem sestavku prepogosto ponavljajo. Pa: brez zamere!

V. V.: Zakaj brez podpisa?

Morob Agard: Porabimo.

Bliža se konec leta! Že danes vlijudno vabimo vse naročnice in naročnike, naj ostanejo zvesti Vigredi tudi 1932, a vsak in vsaka naj pridobi vsaj eno novo naročnico.* Za one, ki se bodo tudi letos potrudile za čim večje število novih naročnic, bo zopet pripravljenih novih in lepih nagrad. Vse natančno bo razvidno iz priloge v decemberski številki. Zato že zdaj na delo za Vigred

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 2) Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Ljudski dom. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Uprava Vigredi

ima v zalogi te-le knjige:

Mati vzgojiteljica, III. izdaja	Din 16—
Dekliški oder, 1. zv.,	Din 8—
Dekliški oder, 2. zv.,	Din 12—
Dekliški oder, 3. zv., posvečen Materi	Din 10—
Dekliški oder, 4. zv.,	Din 16—
Dekliški oder, 5. zv., Sv. Elizabeta	Din 7—
Vigred, let. 1929	Din 25—
Vigred, let. 1930	Din 25—
Vigred, let. 1931	Din 25—
Med pomladjo in poletjem. Zbirka dekl. radio- predavanj	Din 10—

Od dobrega najboljšje je le

GRITZNER-ADLER

šivalni stroj in kolo

Elegantna izvedba! Najboljši material!

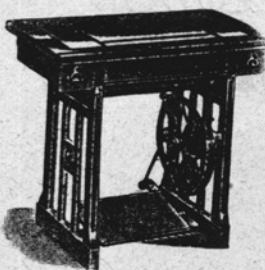
Pisalni

stroj

v

3

velikostih!

Na veliko!

Na malo!

GALANTERIJA

nogavice za dame, gospode in otroke, srajce, ovratniki, **kravate**, triko-perilo, puloverji, sprehajalne palice, dežniki, nahrbtniki, ženske torbice, razne ščetke in ogledala, dišeča mila, razni **trakovi** in **vezenine**; **kompletne potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in tapetnike**. Cepilni noži, škarje za trte, Solingen-noži in škarje itd. po najnižji ceni samo pri trrdki

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

(Za vodo, blizu Prešernovega spomenika)

Čekovni račun štev. 12.005 - - - - Telefon štev. 2913

Cene solidne!

Postrežba točna!

za
plesno sezono
AL SKABERNE

**KOLINSKA
TVORNICA CIKORIJE
LJUBLJANA.**

**Okusna in zdrava
je
Kolinska kava**

Priporoča se
prvi slovenski zavod
**VZAJEMNA
ZAVAROVALNICA
LJUBLJANA**
Miklošičeva cesta

Podružnice:

CELJE, Palača Ljud. posojilnice
ZAGREB, Starčevićev trg 6
SARAJEVO, Aleksandrova c.101
SPLIT, Ulica XI. puka 22
BEOGRAD, Poincaréova 2

Preko vseh
skrbi in težav
Vam pomaga
lepa in dobra knjiga
čudili se boste
kako je poceni knjiga
iz založbe

**JUGO-
SLOVANSKE
KNJIGARNE
v LJUBLJANI**

Zahtevajte brezplačne cenike in
prospekte!

**Jugoslovanska
fiskarna
v Ljubljani**

Najbolje urejena:

Tiskarna
Knjigoveznica
Klišarna
Kameno-, offsettisk
Bakrotisk

Prvovrstna izvršitev
Zmerne cene

**Najmodernejša
grafika
Jugoslavije**

Svilene nogavice niso več luksus odkar obstoji LUX!

Nogavice — ki so oprane z Luxom — so dvakrat tako trpežne. Vendar je potrebno, da jih večkrat perete, ker nesnaga in prah škodujeta tkanini. Lux pere temeljito, ne da bi škodoval svili in rokam.

LUX

PODALJŠUJE TRPEŽNOST
VAŠEGA PERILA!

**LUX PERE
TAKO UDOBNO!**

V VROČI
VODI RAZTOPITI
V MLAČNI PRATI
V MLAČNI
IZPLAKNITI

